

ajdovščina, 27. maj 1975

Hvalevredna pobuda

Pred dnevi so se sestali delavci oplemenitilnice. Celoten kolektiv delovne enote. Ko smo se v zadnjem mesecu, dveh srečevali s slabo kvaliteto in reklamacijami, smo večkrat v strokovnih službah slišali: »S tiskarji se je treba resno pogovoriti!« »Kaj delajo barvarji?« itd. Se so se vrstili primeri slabe kvalitete in reklamacije so postale še pogostejše. Prišlo je do predloga: resno se je treba pogovoriti, in to s celotnim kolektivom oplemenitilnice. Tako smo se zbrali na skupni sestanki, ki je postajal daljši, kot smo pričakovali, vendar pa tudi bogatejši s konkretnostmi in odkritostjo, in prav zato toliko koristnejši.

Oplemenitilec je bil na sestanku predložen pojav padanja kvalitete njihovega dela in s tem v zvezi naraščanja reklamacij ter pojasnjeno stanje na tržišču, ki nas ob hitrem padanju konjunktura in naraščanja nelikvidnosti lahko resnično skrbi.

Pa ni nihče želel klicati oplemenitilcev na sramotilni oder, ali se razgovarjati z njimi kot obtoženci. Saj nihče, ki kaj ceni objektivnost, ne more mimo zaslug, ki jih imajo oplemenitilci za uspehe celotnega podjetja v zadnjih letih. Hitro so osvojili novo tehnologijo in se navajali na delo pri novih strojih, ozko krlo oplemenitilniških postopkov so reševali z delom ob prostih sobotah in nedeljah, nepretrgano dan in noč. In v tem delu so znali biti in bili tudi ustvarjalci kvalitetnega dela. Izredna kvaliteta aparatur in tiska ajdovske Tekstine je bila priznana pri vseh kupcih in zelo cenjena pri mnogih naših partnerjih, ki smo jim tiskali njihovo blago kot storitev. Naročil je bilo preveč, da bi lahko vsem ustregli.

Tudi sedaj še ni razloga za preplah. Ni pa tudi čas, da bi v svojem dobrem delu popuščali, saj smo sposobni, da ohranjamo in širimo svoj pridobljeni sloves, morda še bolj kot v prejšnjih letih. Od kod torej pojavi, ki vzbujajo zaskrbljenost in bojazen?

Kolektiv oplemenitilnice je kar sam odgovoril na to vprašanje in samo potrdil to, kar smo opazili že nekaj časa: popustila je odgovornost do dela, natančnost posameznikov, stalna pazljivost, ki je tako potrebna pri tem delu, popustila je delovna disciplina. Iz razgovora smo lahko dobili potrditev za nevezdržne pojave, da posamezniki puščajo nadvse odgovorno delo pri strojih za odmor pri cigareti, za sestanke pri avtomatu za kavo in da imamo celo primer, ko prihajajo na delo vsaj nekoliko v »ročicah«. To, da pač vemo, da pa nič ne ukrepamo, smo slišali. Vprašamo pa se, kdo bi moral ukrepati. Je to res naloga dveh, treh vodilnih delavcev? Gotovo ne, in tudi če bi nekaj posameznikov s še tako ostrino skušalo vzpostaviti in vzdrževati red in disciplino na delu, bi jim to ne uspelo brez podpore mnogih drugih, najboljše pa seveda uspelo ob podpori vse tiste ogromne večine delavcev, ki so dobri in marljivi, vendar pa ne zberejo toliko poguma, da bi v svojo korist pokazali na tiste, ki jim disciplina in dobro delo nikakor nista prva naloga.

Zdi se, da so oplemenitilci na zadnjem sestanku to dojemali. Še več: izrazili so pripravljenost počistiti pred lastnim pragom, zahtevali pa so, da to store tudi drugi v podjetju. Hvalevredna pobuda, ki bi jo morali začeti čimprej posnemati tudi drugi, ko bi se na podobnih odkritih sestankih pogovorili o vsem, kar je dobrega in slabega v njihovem delu. Končno se ne srečujemo samo v oplemenitilnici s pojavi padanja kvalitete dela in delovne discipline. Če smo začeli tu, ne pomeni, da nimamo česa delati drugod: v tkalnici, predilnici, konfekciji, pa tudi v pomožnih obratih in strokovnih službah.

Če bomo tako vzeli sestanki oplemenitilcev, smo z njim dosegli več, kot smo želeli. O redu in disciplini naj se pogovorijo in dogovorijo delavci sami. Odločanje o rezultatih dela kot neodtujljiva pravica delavcev se začne na napačnem

Obiskal nas je predsednik Izvršnega sveta skupščine SR Slovenije

Tov. Marinc ob prihodu v tovarno

Dne 23. aprila 1975 je ob obisku občine Ajdovščina obiskal naše podjetje predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije tov. Andrej Marinc. S predsednikom je bil tudi član izvršnega sveta tov. Marijan Lenarčič. V predsednikovem spremstvu so bili poleg šefa protokola izvršnega sveta in šefa predsednikovega kabineta tudi najvišji predstavniki skupščine in družbenopolitičnih organizacij občine Ajdovščina ter nekaterih delovnih organizacij.

Predsednik si je s svojim spremstvom z zanimanjem ogledal vse proizvodne obrate podjetja, po ogledu pa se je dobro uro pogovarjal s skupino predstavnikov podjetja, v kateri so bili predsedniki delavskih svetov in odborov za medsebojna razmerja v združenem delu, vodje družbenopolitičnih organizacij v podjetju, predsednik komisije za samoupravno delavsko kontrolo podjetja ter direktor in nekaj vodilnih delavcev (vodje TOZD in sektorjev).

Ogled tovarne in zanimanje za naše načrte

Predsednik in njegovo spremstvo so si po uvodni predstavi podjetja z zanimanjem ogledali vse obrate. Predsednika je predvsem zanimalo, kakšni so naši načrti in možnosti nadaljnje modernizacije, očitno zato, ker je imel priložnost med ogledom tovarne videti v istih prostorih zbrano hkrati starinsko opremo in najsodobnejše stroje tekstilne tehnologije.

Prebrodili smo hude čase

Po ogledu tovarne je direktor podjetja pred začetkom razgovora predstavnikov podjetja s predsednikom in njegovim spremstvom seznanil predsednika z nastankom in zgodovino podjetja, preko dolgih let hude krize in misli na opustitev tekstilne dejavnosti do trdne odločnosti o preusmeritvi na proizvodnjo kvalitetnih modnih artiklov in današnjega stanja ter rezultatov poslovanja podjetja, s katerimi se uvršča med najuspešnejša podjetja v ajdovski občini.

Predsednik Marinc je bil očitno zadovoljen z uspehi, ki smo jih dosegli kljub problemom, ki

nas še spremljajo in nas bodo tudi v prihodnje, zlasti organizacijski, kadrovske in posebej še v zvezi z uresničevanjem nadaljnje modernizacije kot nujnega pogoja našega razvoja. Sicer pa v razgovoru, kot je dejal direktor na koncu v zahvali za obisk tovarišu predsedniku, nismo potenciali teh problemov, ker pač nismo bili nikoli navajeni tarnati, niti v najhujših letih krize ne, in smo vedno iskali rešitev v sebi, v svojem boljšem delu. In da smo v tem uspeli, je poudaril direktor podjetja, nam je bila potrebna zelo skromna pomoč od zunaj v obliki posojila za prvo večjo etapo modernizacije.

O življenju kolektiva, standardu in družbenopolitični aktivnosti

»Po teh izčrpnih podatkih o vašem delu in poslovanju lahko izrazim le svoje zadovoljstvo in skoraj nimam več česa vprašati« je dejal predsednik Marinc in izrazil željo, da bi kaj več slišal zlasti o problemih življenja kolektiva, njegovega standarda, še posebej glede na veliko število žena ter o družbeni in politični aktivnosti v podjetju.

Namesto da bi prihajali v neprijetne zadrege, smo poleg nekaj besed o naših uspehih na tem področju raje priznali, da se s kako posebno aktivnostjo posebej žena in mladine ne moremo pohvaliti.

Člana izvršnega sveta tov. Lenarčiča so zanimala vprašanja nočnega dela žena, kadrov in zlasti načina šolanja članov kolektiva, zlasti oblike za vzpodbujanje šolanja že zaposlenih delavcev, ki kažejo za to interes in sposobnost. Zanimal se je tudi za našo ureditev nagrajevanja izumov in tehničnih izboljšav.

(Nadaljevanje na 3. strani)

IZ VSEBINE:

- Str. 2 Gospodarski načrt za leto 1975
- Str. 3 Rezultati poslovanja v 1. tromesečju
- Str. 5 Zakaj smo včasih neučinkoviti
- Str. 6 Stališča o Tekstilcu
- Str. 6 Po zadnjem povečanju osebnih dohodkov
- Str. 7 Zakaj molčimo

G. Sinigoi

Sprejet je gospodarski načrt za 1975

Konec aprila so vsi zbori temeljnih organizacij sprejeli gospodarski načrt za leto 1975, ki je bil sicer izdelan s precejšnjo zamudo, upamo pa, da je zato bolj realen.

Vzrok za zamudo ni na planskoanalitskem sektorju. Vsak plan je namreč sestavljen iz številnih podatkov oziroma informacij, ki jih je treba predhodno dobiti iz posameznih obratov ali sektorjev.

Poleg problemov pri iskanju podatkov, ki so notranjega značaja, pa se pojavljajo tudi problemi pri obdelavi podatkov, ki so odvisni od zunanjih dejavnikov. To so razni predpisi in navodila ter samoupravni dogovori, ki predpisujejo razne datjave, prispevke in podobno, ki bistveno vplivajo na naše dohodke v podjetju. Taki predpisi pa ponavadi prihajajo šele ob novem letu, še več pa celo precej pozneje. Enako je tudi s cenami surovin, pomožnega materiala in drugih potrebščin, kakor tudi s samimi prodajnimi cenami naših proizvodov, ki se nikakor ne morejo ustaliti. Vsekakor pa brez potrebnih podatkov plana ni mogoče sestaviti. Sicer ga lahko sestavimo, toda nezanesljiva bo njegova realnost. Zato raje malo počakamo, da dobimo čimtočnejše podatke in da je tako tudi plan čimrealnejši.

Poleg težav in problemov, ki smo jih navedli, pa moramo pri izdelavi gospodarskega načrta za letošnje leto omeniti tudi to, da smo do sedaj izdelovali samo en gospodarski načrt za celotno podjetje, medtem ko smo letos morali izdelati pet načrtov za vsako TOZD posebej, za DSSD in skupnega za celotno podjetje. Jasno je, da je to vzelo mnogo več časa kot v prejšnjih letih. Toliko v pojasnilo in opravičilo.

Letos smo torej izdelali in sprejeli kar pet gospodarskih načrtov za leto 1975, in sicer ločeno za:

TOZD predilnica,
TOZD tkalnica-oplemenitilnica,
TOZD konfekcija,
delovno skupnost skupnih dejavnosti in celotno podjetje oziroma za OZD.

Kot temelj vsakega posameznega in celotnega plana smo — kot vedno — tudi letos upoštevali proizvodne zmogljivosti posameznih obratov in tržne razmere.

Količinski programi proizvodnje, ki so baza za izračun finančnega rezultata, so za leto 1975 naslednji:

TOZD predilnica 1350 ton preje — efektivno
TOZD tkalnica-oplemenitilnica 3.956.920 m² tkanin
TOZD konfekcija 21.790.000 hlačnih nogavic.

Po vrednosti lastne cene pa dosegajo načrtovani proizvodni programi naslednje višine:

— za prejo 90.572.438 din
— za tkanine 90.472.010 din
— za hlačne nogavice 8.087.704 din

Če primerjamo planirano proizvodnjo z doseženo proizvodnjo v letu 1974, dobimo naslednje podatke, izražene v odstotkih:

— Količinski plan predilnice je v primerjavi z izvršenim v letu 1974 manjši in dosega le 89,5 % lanske proizvodnje. To pa ne pomeni padca proizvodnje, ampak to, da so v letošnjem letu predvidene finejše številke prej, saj je njihova vrednost za 58,9 % večja od preteklega leta.

— Tudi količinski plan izdelave tkanin je v primerjavi z letom 1974 nekoliko nižji in predstavlja 95,3 % od izdelanih količin v preteklem letu. Kljub temu pa je vrednost teh tkanin večja za 50,3 % od vrednosti tkanin, ki so bile izdelane lani.

— Plan proizvodnje hlačnih nogavic pa je sicer nekoliko višji in predstavlja 122,7 % od izdelanih količin v letu 1974. Vzrok temu je v spremembi asortimenta, oziroma v tem, da se je pri nekaterih nogavicah skrajšal delovni proces za eno delovno fazo, to je pakiranje, kar omogoča hitrejšo izdelavo in s tem daje tudi možnosti izdelave večjega števila nogavic. Vzporedno s tem pa je seveda tudi vrednost večja in predstavlja 127,7 % od vrednosti v preteklem letu.

Preglednejši plan proizvodnje po količini in vrednosti je prikazan v naslednji tabeli:

PLAN PROIZVODNJE PO KOLIČINI IN VREDNOSTI PO LASTNI CENI ZA LETO 1975 V PRIMERJAVI Z LETOM 1974

	KOLIČINA				VREDNOST			
	Izvršeno 1974	Plan 1975	1975 1974	%	Izvršeno 1974	Plan 1975	1975 1974	%
Preja kg	1.511.586	1.350.000	89,3		56.995.563	90.572.438	158,9	
Tkanine m²	4.150.078	3.956.950	95,3		60.201.537	90.472.010	150,3	
Hlač. nog. kom	17.754.854	21.790.000	122,7		6.488.266	8.087.704	124,7	
Druge storitve v last. režiji	—	—	—		1.273.601	—	—	
SKUPAJ	—	—	—		124.958.967	189.131.583	151,4	

Na podlagi omenjenih proizvodnih količin se je izračunal celotni, tako imenovani bruto produkt za vsako TOZD in za podjetje skupaj, pri čemer smo upoštevali obstoječe prodajne cene posameznih artiklov, predvidene v planu. Z upoštevanjem vseh odbitnih postavk, kot so rabati, superrabati, riziki in podobno, smo prišli do naslednjih višin celotnega dohodka, dohodka in ostanka dohodka, kot jih prikazuje posebna tabela.

Kot je razvidno iz tabele »Plan celotnega dohodka in dohodka za leto 1975«, je za celotno organizacijo združenega dela predvideno 40.902.631 din sredstev za osebne dohodke. Ostanek dohodka pa je planiran v znesku 16.582.575 din. Na zbirih delavcev ob sprejemanju letnega gospodarskega načrta pa je bil sprejet sklep, da se za osebne dohodke predvidi 38.929.828 din sredstev, ostanek do polne višine planiranih sredstev za osebne dohodke, to je 1.972.803 din, pa se re-

zervira za primer nihanja ali celo nedoseganja planiranega dohodka. Po tako določeni višini sredstev za osebne dohodke (z upoštevanjem planiranega števila delavcev) znaša planirani povprečni mesečni dohodek na zaposlenega 2.711,80 dinarjev.

Iz prikazane tabele je tudi razvidno, koliko je predvidenih poslovnih stroškov in kolikšne so obveznosti. Takoj pa moramo pri tem poudariti, da bomo morali posvetiti posebno pozornost predvidenim poslovnim stroškom. Čim nižji bodo poslovni stroški, tem večji bo naš dohodek in seveda tudi obratno, čim večji bodo stroški, tem nižji bo naš dohodek. Zato naj bo naš cilj: doseči predvideno proizvodnjo in prodajo po predvideni vrednosti s čimnižjimi poslovnimi stroški. Tako bomo lahko ob koncu leta deležni tistega, kar smo si želeli ob začetku leta: večji dohodek, s tem večji osebni osebni dohodki in druga sredstva za naš nadaljnji razvoj.

PLAN CELOTNEGA DOHODKA IN DOHODKA ZA LETO 1975

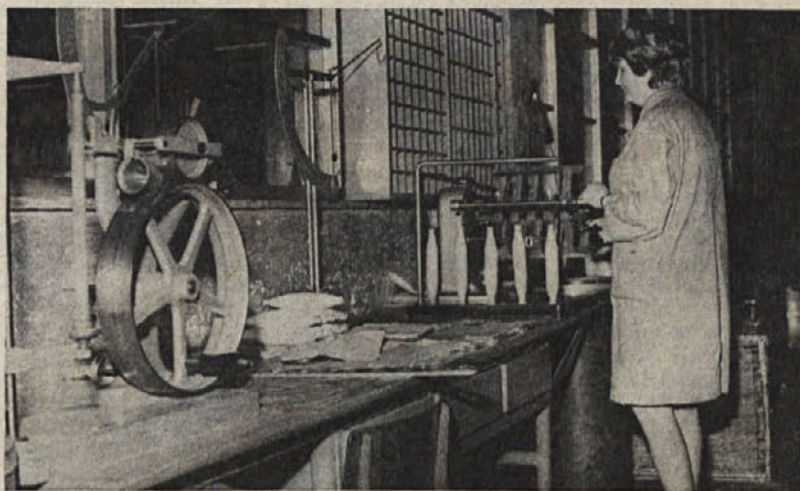
Elementi	TOZD Predilnica	TOZD Tkalnica-opl.	TOZD Konfekcija	DSSD	Skupaj
1. CELOTNI DOHODEK	95.972.876	103.347.435	9.508.802	20.596.416	229.425.529
1. Porabljeni material	62.267.696	51.499.778	436.330	4.873.607	119.077.411
2. Proizvodne storitve drugih	6.992.403	14.198.884	1.027.771	1.000.360	23.219.418
3. Proizvodne storitve	99.340	36.640	10.900	120.070	266.950
4. Dnevnice za službena potovanja	22.200	20.400	500	115.400	158.500
5. Izdatki za rekl. prop. in repr.	—	—	—	950.900	950.900
6. Drugi materialni stroški	586.919	483.599	267.109	497.354	1.834.981
7. AM po minim. stopnjah	3.266.492	4.852.300	204.385	657.811	8.980.988
8. AM nad minimal. stopnjami	1.654.884	1.886.196	175.800	158.328	8.875.208
Vsega od 1 do 8	74.889.934	72.977.797	2.122.795	8.373.830	158.364.356
2. DOHODEK	21.082.042	30.369.638	7.386.007	12.222.586	71.061.173
Razdelitev dohodka:					
1. Pogodbene obveznosti	1.556.471	2.862.381	34.059	697.111	5.150.022
2. Zakonske obveznosti	2.494.037	4.084.184	806.943	1.040.881	8.425.045
3. Osebni dohodki	12.843.441	11.893.838	5.590.591	10.159.151	40.487.021
4. Osebni prejemki	25.194	50.387	14.586	325.443	415.610
5. Ostanek dohodka	4.163.799	11.478.848	939.928	—	16.582.575

To naj bi bili grobi obrisi našega gospodarskega načrta, oziroma teženj in ciljev, ki jih želimo doseči in jih tudi moramo doseči, saj smo s sprejetjem tega načrta prevzeli tudi vse dol-

žnosti, obveznosti in odgovornosti do izpolnjevanja začrtanih nalog, tako v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela kot v celotni naši organizaciji združenega dela. P. Dacar

V predilnici novi prstančni stroji

Tudi prejo z novih prstančnih strojev je potrebno stalno kontrolirati

Tudi v predilnici se v maju obeta montaža 10 prstančnih strojev. Nekaj delov za te stroje smo že prejeli, preostale pa pričakujemo v kratkem. Stroje bomo montirali v malo halo, kjer je sedaj 14 prstančnih strojev in 4 sukalni stroji. Sukalne stroje bomo prestavili v previjalnico, medtem ko bomo prstančne stroje likvidirali. Po dokončni montaži prstančnih strojev bomo imeli v predilnici že 21 novih prstančnih strojev z 11.088 vreteni, 18 rekonstruiranih prstančnih strojev s

skupaj 4.944 vreteni ter 11 nerekonstruiranih strojev s skupaj 2.904 vreteni. Po montaži bomo že približno 2/3 preje predli na novih strojih. Po končani montaži bomo morali začeti inventivno razmišljati o novih mikalnikih in čistilcih. Ko bo to urejeno, bodo zopet prišle na vrsto predilne kapacitete. Takrat se bomo morali odločiti med klasičnimi prstančnimi stroji in open-end predilnimi stroji (brezvretensko predenje).

T. Kodrič

Nekaj misli o rezultatih poslovanja v I. trimesečju letos

Že leto dni obravnavamo poslovne rezultate v posameznih obračunskih dobach na zborih odborov TOZD. Gre za izvajanje ustavnih določil, po katerih je ugotavljanje in delitev poslovnih rezultatov neodtujljiva pravica delovnih ljudi, ki te rezultate ustvarjajo. Gre torej za vsebinsko spremembo obravnave poslovnih rezultatov, saj smo sicer te tudi prej obravnavali na sestankih kolektiva. V čem je potem sprememba od prejšnje na sedanjo obravnavo poslovnih rezultatov, konkretno ugotavljanje in delitev dohodka?

Prej je ugotavljanje in delitev dohodka sodila v pristojnost DS, po potrebi in občasno pa je bil o doseženih rezultatih in delitvi seznanjen kolektiv na sestankih. Sedaj sprejemajo DS TOZD na podlagi ugotovljenih poslovnih rezultatov le predlog delitve po možnosti v več variantah. Ta predlog je nato osnova za razpravo na zborih delavcev, ki sprejemajo dokončno delitev dohodka.

Vsebinska sprememba je tu dosledna duhu ustave, vprašanje pa je, koliko smo to spremembo doumeli in kako poglobljeno se praktično izvaja.

Prav v zvezi z obravnavo letošnjih poslovnih rezultatov v prvem tromesečju je bilo slišati nekaj pripomb, čeprav niso bile izrečene na zborih, češ saj tako od predloga ni mogoče ničesar spremeniti. Resnici na ljubo rečeno dobrega, pretehtanega, dokumentiranega in razumnega predloga res ni lahko ovreči in sprejeti nekaj povsem drugega, res pa je tudi, da preko predpisanega postopka t.j. obravnave in dokončnega sklepanja na zborih delavcev ne bi moglo priti do samovolje in vsiljevanja take delitve, ki ne bi bila v interesu delavcev. Pri tem moramo seveda upoštevati najugodnejšo kombinacijo med kratkoročnimi interesi (osebni pre-

jemki in skupna poraba) ter dolgoročni interesi — vlaganje v razširitev materialne osnove, ki naj v perspektivi zagotavlja socialno varnost in primerno rast osebne in skupne porabe zaposlenih.

Naj se po tem uvodnem razmišljanju dotaknem doseženih poslovnih rezultatov v I. trimesečju, ne toliko z rjilovega kvantitativnega vidika kot iz vsebine njihove delitve — sprejete na zborih delavcev.

Osnovna ugotovitev, izrečena že pri razlagi na zborih delavcev, je, da je sorazmerno ugoden finančni rezultat celotnega podjetja, izražen v višini 12.514.619 din ostanka dohodka, rezultat spleta okoliščin in dejavnikov, med katerimi velja omeniti zlasti naslednje:

1. Prizadevanje celotnega kolektiva, da nadaljuje pred leti začrtano smer razvoja proizvodov v korist finejše, modne in finančno zanimivejše proizvodnje.
2. Vedno večji vpliv sezonskega značaja proizvodnje tkanin ob vse večjem uveljavljanju modnosti in ekskluzivnosti, pri čemer je prav preteklo trimesečje smatrati za višek letošnje sezone.
3. Vpliv premika v cenah naših proizvodov, izvedenega v preteklem letu zaradi izrednega zvišanja cen surovinam, saj sta tako celotni dohodek kot dohodek večja od I. četrtletja lani za 64 %. Večji dohodek (ob enaki udeležbi v celotnem dohodku 35 % kot lani) predstavlja pri tem le nominalno povečanje in bo moral ob dokončni delitvi po zaključnem računu prav gotovo pokrivati del potreb po obratnih sredstvih, povečanih zaradi inflacije.
4. Vpliv relativno nizkih osebnih dohodkov (povprečje 2.422.— din je med najnižjimi v panogi SR Slovenije in v občini), ki so se

sicer povečali za 18 % od I. četrtletja lani pri 64 % večjem dohodku.

5. Vpliv večje prodaje od proizvodnje, kar pomeni, da je bilo v tem času prodano več kot proizvedeno, torej tudi del prenešenih zalog, proizvedenih v preteklem letu pri nižjih stroških.

Na osnovi teh in še nekaterih okoliščin lahko predpostavljamo, da bodo rezultati poslovanja v naslednjem obdobju verjetno slabši (po izkušnjah zlasti v tretjem trimesečju). Med to predpostavko na eni strani in ugodnim finančnim rezultatom, doseženim v prvem trimesečju na drugi strani, se pojavlja tudi dilema o umestnosti ali neumestnosti sprejete delitve dohodka.

Naj svoje razmišljanje v tej smeri začnem z ugotovitvijo, da bi lahko izplačali za celotno podjetje pri doseženem finančnem rezultatu, v danih razmerah in ob uporabi določil samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov podpisnic; predlilnic, tkalnic in oplemenitilnic Slovenije din 1.295.691.— ali 15,8 % na že izplačane akontacije.

Odločitev zborov delavcev je znana:

»Znesek sredstev za OD do maksimalno možne višine po samoupravnem sporazumu se ne izplača, pač pa se skladno s predvidevanji iz gospodarskega načrta za letošnje leto povečajo OD tako, da se začasno povečanje lanskim osnov za 10 % od 1. 1. dalje spremeni od 1. 4. dalje na 25 %.«

Kakšni so bili tehtni razlogi za tako odločitev?

— Predvsem morebitni sklep o izplačilu ne bi bil takoj izvedljiv,

ker so trenutno zaradi naraščajoče nelikvidnosti vsa sredstva ostanka dohodka vezana v zalozah in terjatvah.

- Pri predvidevanju poslabšanja finančnega rezultata bi podjetje že ob najmanjšem nihanju v doseganju dohodka pri naslednji obračunski dobi ne imelo pokrite izplačane osebne dohodke.
- Z izplačilom bi za celotni znesek poslabšali likvidnost podjetja, kar bi bilo še občutnejše prav v času povečanih potreb. Te se kažejo v obvezah izvajanja pogodbenih količin bombaža pri Direkciji materialnih rezerv, kljub zadostnim zalogam in pa izdatkih za tekoče investicije v 10 pristančnih strojev in 20 avtomatskih statev, ki so rastopile več mesecev prej, kot je bilo prvotno predvideno.
- Povečanje OD za 10 % oz. od 1. 4. dalje za 25 % na lansko osnovo je pogumna odločitev, ki ima svoje kritje v poslovnih rezultatih po gospodarskem načrtu, jamstvo pa tudi v sredstvih dohodka, ki bi se še lahko razporedila za OD po periodičnem obračunu za preteklo tromesečje.

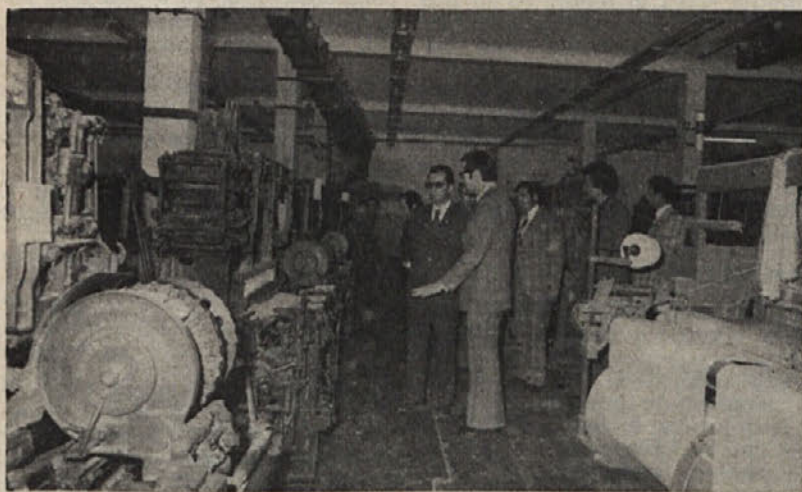
Če se v te razloge le nekoliko globlje zamislimo, najbrž ni težka ugotovitev o pravilnosti sklepa zborov delavcev o delitvi dohodka, ne nazadnje tudi zato, ker se s tem niso ničesar odpovedali.

Ob polletju bo namreč izdelan nov obračun in obravnavani novi polletni (skupni) rezultati.

Prizadevajmo si, da po naši krivdi ne bi bili slabši in uspehi ne bodo izostali, ob delitvi rezultatov pa še naprej glasujemo za tako delitev, ki upošteva v najboljši meri posamične in skupne interese zaposlenih.

J. Škvarč

(Nadaljevanje s 1. strani) **Obiskal nas je ...**

Govorci so z zanimanjem ogledujejo proizvodne obrate

Pohvala razvijanju našega samoupravljanja

Predsednika izvršnega sveta tov. Marinca je še posebej zanimalo, kdaj in kako smo prilagodili organizacijo podjetja in samoupravljanje ustavnim spremembam in novi ustavi. Predsedniku nismo prikrivali določenih pomanjklivosti in še neurejenih vprašanj na tem področju, ko smo mu razlagali našo pot pri uresničevanju nove ustave, vendar pa smo poudarili, da je že na sedanji stopnji samoupravno odločanje čisto drugače izpeljano, kot je bilo pred dvema letoma, da to namreč poteka preko temeljnih organizacij in centralnega odločanja na rangu podjetja skoraj ni več. Predsednik Marinc se je poh-

valno izrazil o teh naših prizadevanjih in uspehih ter poudaril, da smo dosegli že veliko in da smo bili v tem pogledu v splošni zamudi dokaj zgodnji in vsebinsko uspešni.

Po končanem razgovoru s predstavniki podjetja je predsednik tov. Marinc s svojimi sodelavci nadaljeval razgovore s predstavniki občinske skupščine, družbenopolitičnih organizacij in predstavniki nekaj ajdovskih podjetij o nekaterih gospodarskih vprašanjih ter o pripravi na proslavo tridesetletnice osvoboditve in prve slovenske vlade, ki je bila v Ajdovščini in na kateri je, kot vemo, imel slavnostni govor predsednik tov. Andrej Marinc.

G. Šinigoj

Zopet nove statve

Neposredno pred prvomajskimi prazniki smo prejeli deset brezčolničnih statev firme Rüeti, nadaljnih deset pa takoj po praznikih. Druga »runda« statev, ki jo sestavlja 15 enobarvnih brezčolničnih statev z listovko širine 230 cm ter 5 enobarvnih brezčolničnih statev z listovko širine 180 cm, bo nadomestila 60 starih statev, ki so jih delavci tkalnice in pomožnih obratov demontirali med prazniki. Montažo smo začeli takoj po 5. maju. Dobavitelj obljublja, da bo 12. maja dalje pognal 3 — 4 statve. Po predvidevanjih bi morali stroji normalno steči ob koncu junija.

Po dokončani montaži bo ostalo v tkalnici še 100 starih statev in 40 novih brezčolničnih statev, in sicer:

10 karo strojev z letno kapaciteto okrog 650.000 t. m. karo tkanin gotove širine 100 cm; 25 enobarvnih strojev z listovko kapacitete okrog 1.625.000 t. m. surovih tkanin gotove širine 100 cm 5 enobarvnih strojev z listovko kapacitete okrog 250.000 t. m. surovih tkanin gotove širine 150 cm.

Na novih statvah bomo tkali vse karo tkanine, masovne fonde za tisk ter na 5 širokih statvah razne težje tkanine z efektim votkom. Manj masovne artikle ter artikle Maša in Stane bomo še nadalje tkali na starih statvah.

Prostorsko bo nov oddelek 40 statev zavzel dobro polovico sedanje tkalnice. V preostali prostori tkalnice bi lahko montirali še 40 statev. Kmalu bo potrebno razmišljati o nadaljnji zamenjavi statev v tkalnici.

T. Kodrič

Še o nelikvidnosti iz drugega zornega kota

O pojavu nelikvidnosti smo v našem listu že pisali, dotaknili pa smo se tega pojava tudi v »Dnevni informaciji« v zvezi s prikazom stanja naših terjatev. Oglejmo si danes ta pojem z drugega zornega kota; kako nelikvidnost nastaja, v čem je vzrok in v čem posledica.

Naj najprej prikažem začetek in širjenje nelikvidnosti na preprostem primeru. Pri kupcu, ki ne plača obveznosti za kupljeno blago — storitev, v dogovorjenem (normalnem) roku, je začetek nelikvidnosti. Njegov dobavitelj, ki ni prejel denarja za svoje prodane izdelke — storitve, ne more plačati svojim dobaviteljem, ti zopet svojim in tako naprej. Veriga nelikvidnosti se širi tako, da sčasoma zajame vse udeležence v prometu proizvodov in storitev. Tako je danes, ponekod več, ponekod manj, nelikvidnost zajela domala vsa podjetja. In vendar se podjetja pri tem ločijo na taka, ki nelikvidnost povzročajo, in taka, ki so žrtve nelikvidnosti drugih. Tako lahko rečemo, da je ponekod nelikvidnost vzrok nečesa, ponekod pa posledica.

Nimam namena razglabljati o vzrokih nastajanja nelikvidnosti. Niti teoretiki se namreč še niso zedinili o tem, kaj je vzrok nelikvidnosti in kakšne so njene posledice. In vendar lahko tudi brez teoretiziranja s preprosto logiko ponazorimo vzroke nelikvidnosti. Preprosto povedano, vzrok nelikvidnosti na njenem samem začetku je

pomanjkanje denarja za plačilo obveznosti. Pomanjkanje denarja za plačilo obveznosti pa lahko nastane iz objektivnih ali subjektivnih vzrokov.

1. Objektivni vzroki

- če dolжник ne prejme pravočasno plačil od svojih kupcev, čeprav uporabi vse možne in umestne ukrepe za izterjavo,
- če ima dolжник preveč denarja vezanega v raznovrstnih zalogah, seveda, če je taka vezava izključna posledica zunanjih tržnih razmer,
- če naraščajo prispevki in davki hitreje od rasti družbenega proizvoda (družbene produktivnosti).

2. Subjektivni vzroki:

- če dolжник zaradi neustrezne izterjave ne prejema plačil od svojih kupcev,
- če dolжник ne vodi pravilne nabavne politike in ima preveč denarja vezanega v zalogah,
- če dolжник nima ustreznega proizvodnega programa in zato naraščajo zaloge izdelkov,
- ne nazadnje: pomanjkanje denarja kot posledica subjektivne narave lahko izhaja tudi od slabega gospodarjenja, pri katerem se:
 - razporeja na osebne dohodke in skupno porabo več sredstev, kot dopušča produktivnost,
 - ne skrbi za povečanje obratnih sredstev skladno z večanjem obsega poslovanja in naraščanja inflacije,

— uporablja vsa prosta sredstva le v naložbe za osnovna sredstva.

— Med subjektivne vzroke nelikvidnosti štejemo prav gotovo tudi neodgovorno investiranje v osnovna sredstva brez pravega kritja (brez razpoložljivih sredstev). Zaradi poznejšega pokrievanja nepokritih investicij pa tedaj nujno zmanjkuje denarja za redno obratovanje.

Lahko bi še in še naštevati vzroke nastanka nelikvidnosti, toda to niti ni namen tega sestavka. Njegov namen je le, da bi na kolikor mogoče preprosto način prikazali, kaj je nelikvidnost in kako nastane. Pri tem smo želeli osvetliti vzroke objektivne, predvsem pa subjektivne narave, za katere vendarle lahko podamo splošno ugotovitev, da se nelikvidnost začne pri slabem gospodarjenju in vedno zato, ker je za potrošnje (osebno, skupno, splošno in lahko tudi investicijsko, če ni kritja) porabljen več sredstev, kot jih je objektivno mogoče.

Zato primanjkuje sredstev za poravnavanje vseh drugih obveznosti, ki nastopajo v rednem poslovanju — pojavlja se nelikvidnost.

Res pa je, da so med nelikvidnimi tudi podjetja, ki dobro gospodarijo, toda to so žrtve tistih, ki slabo gospodarijo, zato lahko rečemo, da so vzroki njihove nelikvidnosti objektivne narave.

J. Škvarč

Ocena investicij v letu 1974

Vse investicije od leta 1968 dalje imajo isti cilj, to je usposobiti tovarno za proizvodnjo kvalitetnih prej iz česanega bombaža in iz mešanic bombaža z diolenom ter proizvodnjo modnih tkanin za srajce, bluže in ženske obleke. Namen vseh dosedanjih investicij je bil zamenjava dotrajane nerentabilne stare opreme za novo. V nobenem primeru pa ni bil cilj širjenje kapacitet. Ugotovimo lahko, da so bile vse dosedanje investicije potrebne in so dale planirane rezultate. Dokaz za to je dejstvo, da je Tekstina, ki je bila v hudih težavah v letu 1968, našla svoj prostor med boljšimi tekstilci. Sedaj smo že tako opremljeni, da se lahko kosamo s konkurenčnimi podjetji in naša eksistenca ni več problematična.

V nadaljevanju bi si na kratko ogledali investicije v letu 1974:

PREDILNICA

V letu 1974 smo za predilnico nabavili naslednje nove stroje:

— 20 previjalnih avtomatov Schweiter skupaj 200 vreten	7.065.248,75
— 5 prstančnih strojev Zinser skupaj 2.640 vreten	4.480.938,26
— 3 Voukove raztezalke in druge drobne investicije	689.734,58
SKUPAJ	12.235.921,59

Za modernizacijo previjalnice smo iz obratovanja izločili stare previjalne stroje razen dveh Savijev in dveh Kovinarjev, ki še vedno občasno delujejo. Prihranili smo nad 50 delavk. Kvaliteta previjanja, ki je manj odvisna od subjektivnih faktorjev, se je izboljšala. Ostale delavke smo porabili na drugih delovnih mestih v predilnici in s tem občutno omilili pomanjkanje delovne sile. Stroji so na začetku delali težave, sedaj pa dobro tečejo. Občasno se še vedno ugotavljajo nekatere drobne pomanjkljivosti, ki jih firma Schweiter rešuje na lastne stroške.

Pet prstančnih strojev Zinser je bilo montiranih v novembru. Po enomesečnem utekanju stroji brezhibno delujejo pri najvišjih obra-

atih 15.400 obr./min. Z montažo petih novih strojev smo iz obratovanja izločili 10 starih prstančnih strojev. Investicija bo pripomogla k temu, da bo predilnica lahko proizvajala še več zahtevne česane bombažne preje ter česane preje v mešanicah bombaža z diolenom. Produktivnost teh strojev je mnogo višja od starih.

Tri Voukove raztezalke so se pridružile sedmim že prej nabavljenim raztezalkam. Deset novih Voukovih raztezalk omogoča, da vse pasaže raztezanja po česanju opravimo na novih raztezalkah, kar omogoča izdelavo preje z boljšo enakomernostjo ter izdelavo večjih količin preje v mešanicah diolena z bombažem.

TKALNICA

V tkalnici so bile v letu 1974 opravljene naslednje investicije:

— nabava 10 štiribarvnih brezčolničnih statev z listovko širine 230 cm in nabava 10 enobarvnih brezčolničnih statev z listovko širine 230 cm	9.385.474,15
— druge investicije	16.941,02
SKUPAJ	9.402.415,17

Iz obratovanja smo izločili 60 najbolj zastarelih statev in na izpraznjen prostor montirali 20 novih. Kapaciteta statev bo pri triizmenskem delu v 6 dnevnem delovnem tednu 650.000 m karo tkanin ter 650.000 m gladkih enobarvnih tkanin širine 100 cm.

Montaža je bila končana v decembru. Na novih strojih smo nleteli na nepredvidene težave. Na njih je bilo precej konstrukcijskih napak, ki so povzročile prekomerno število pretrgov osnove in votka. Te napake so strokovnjaki Rütija na lastne stroške odpravljali oziroma jih še odpravljajo. Situacija, ki je bila na začetku zaskrbujoča, se iz meseca v mesec izboljšuje. Izkoristek, ki je v februarju dosegel le 62 %, se je v marcu dvignil na 73 % in je v mesecu aprilu dosegel 81,20 %. Nekaj izmen je dokazalo, da stroji zmorejo tudi popolnoma normalno obratovati, saj so že dosegli in presegli 90 % izkoristek. Kaj je povzročilo toliko

težav pri uvajanju novih strojev? Navedimo najpomembnejše:

1. razne konstrukcijske napake na samih strojih;
2. nezadostna strokovnost monterjev firme Rütij;
3. napake v preji (šibko tkana mesta);
4. pomanjkanje izkušenj na področju škrobljenja osnov za brezčolnične statve ter izkušnje tkanja na brezčolničnih statvah.

Z vsestranskim prizadevanjem strokovnjakov firme Rütij in naših strokovnjakov pri odpravljanju strojnih napak, z intenzivnim iskanjem napak preje že v predilnici, z spremenjeno recepturo škrobljenja in ne nazadnje s pridobitvijo ustreznih izkušenj mojstrov in tkalk se je situacija izboljšala in se še izboljšuje.

Ker so strojne napake v glavnem odpravljene, ker je kvaliteta preje po osnovi in votku bistveno boljša pretrgi votka in osnove pa so pod dovoljenim normativom, je odbor za medsebojna razmerja TOZD tkalnica-oplemenitilnica na predlog strokovnih služb sklenil, da se z mesecem majem nov oddelek statev vključi v nagrajevanje po normi in kvaliteti. Pričakovati je, da bo tudi ta ukrep pozitivno vplival na doseganje kvalitativnih in količinskih rezultatov.

OPLEMENITILNICA

V oplemenitilnici so bile v letu 1974 opravljene naslednje investicije:

— tiskarski stroj s šablono in pralnim strojem za šablone	2.779.549,82
— lopa za šablone	78.168,41
— merilni stroj Monforts, kopirni stroj Lüscher in preizkusna tiskarska miza	962.268,42
SKUPAJ	3.819.986,65

Rotacijski stroj, ki predstavlja največjo investicijo, je bil montiran februarja. Z njim smo dopolnili tiskarske kapacitete. Tisk na tem stroju je mnogo cenejši kot na starem, ker stroj hitreje teče — tudi do 45 m/min. Stroj je opremljen za tisk tkanin in pletiv v širini 160 cm. S strojem je bilo na začetku nekaj težav. Sušilna mansarda je imela konstrukcijsko napako in nam je mazala tkanine. To napako je Mec-

canotessile odstranila na lastne stroške. Na stroju so bile še nekatere manjše napake, ki jih dobavitelj odstranja, tudi na lastne stroške. Do sedaj nam je Meccanotessile na svoje stroške nudila vse izboljšave na stroju. Tako bo v juliju mesecu izboljšala tudi sedanjno sušilno mansardo. Sedaj lahko trdimo, da stroj že v redu deluje. Zaposleni v tiskarni so si nabrali že toliko izkušenj, da tiskamo tudi najbolj zahtevne tkanine in pletiva v ustreznih kvaliteti.

Šablonarna Saati je od vsega začetka normalno delovala. Vse rotacijske šablone izdelujemo doma. Merilni stroj Monforts širine 160 cm je nadomestil ozkega starega in normalno deluje.

Lopa za šablone, v kateri je našlo prostor tudi skladišče maziv ter Lüscher kopirni aparat, dobro služi svojemu namenu.

Preizkusna tiskarska miza je bila dobavljena, ko je bila nova kolekcija že dokončana, zato smo jo do sedaj malo rabili.

SKUPNE DEJAVNOSTI

Za potrebe skupnih dejavnosti so bile v letu 1974 opravljene naslednje investicije:

— mehčalna naprava za vodo	233.268,03
— oprema okrepčevalnice	418.385,30
— zgradba okrepčevalnice	611.977,77
— drugo	318.860,16
SKUPAJ	1.582.491,26

Mehčalna naprava za vodo je bila montirana v decembru. Nadomestila je staro, ki kapacitetno ni več zadoščala. Kapaciteta naprave je preko 35 m³ vode na uro, kar bo zadoščalo našim bodočim potrebam.

Prestali stroški se v glavnem našajajo na okrepčevalnico, ki od decembra dalje dobro služi svojemu namenu.

Skupne investicije v podjetju znašajo v letu 1974 2,7 stare milijarde, kar predstavlja rekordno investicijo. Poleg investicij je bilo v letu 1974 investirano ogromno denarja v redno in investicijsko vzdrževanje. Predvidevamo, da bodo lanske investicije ugodno vplivale na poslovne rezultate v letošnjem letu.

T. Kodrič

Zakaj smo včasih neučinkoviti?

Nemalokrat se čujejo neodgovorni glasovi in neobjektivne sodbe o neučinkovitosti dela strokovnih služb, če pod tem nazivom razumemo vse zaposlene od administratorke do direktorja na bivši »upravi«. Le malokrat pa se vprašamo, kakšno je število zaposlenih v strokovnih službah.

Poglejmo, kakšno je v tem pogledu trenutno stanje.

— Skupno število zaposlenih na bivši upravi 100
— Na porodniškem dopustu 3
97

Od tega:

— pomožne službe:

(laboratorijski delavci, potniki, skladiščniki, izdelovalka kolekcij, šivilja, transportni delavci, vrtnarji, gasilci, kurir, snažilke, vrtnar, telefonistka, kuharice) 50

— Strokovne službe (v udomačenem pomenu besede) 47

ali 5,4 % od skupnega števila zaposlenih, oz. če k temu prištejemo še 11 administratorov in obračunovalov v TOZD: 6,7 %.

To je torej pravo število zaposlenih v strokovnih službah vse od priprave proizvodnje preko evidence, prodaje in obračuna do direktorja. Kaj je tu narobe?

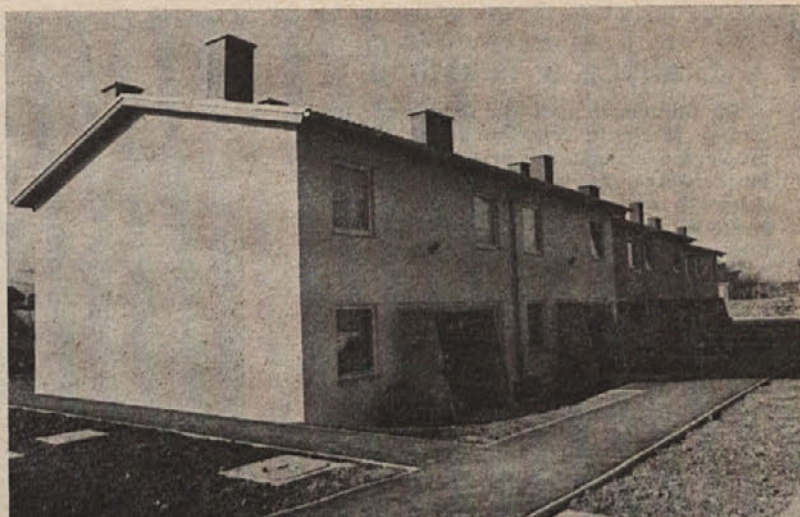
Pred odgovorom je nujno še eno pojasnilo:

Za boljše razumevanje moramo miselno »strokovne službe« deliti na del, ki se ukvarja z registriranjem, obračunavanjem in analiziranjem tistega, kar je bilo (kar se je zgodilo), in na del, ki se ukvarja s kreacijami, perspektivo, predlogi, torej, s tistim, kar bo ali naj bi se zgodilo in seveda s proučevanjem načina dela, postopkov in podobno, skratka, z organizacijo.

In sedaj odgovor!

Tega drugega dela strokovnih služb pri nas ni. Vsi posli s tega področja dela leže na nekaj ljudeh, ki poleg svoje redne zadolžitve z vsakodnevnim delom fizično ne morejo opraviti niti minimalnega obsega del s področja perspektive. Saj je še za redno opravljanje vsakodnevnih opravil iz prvega dela prej navedene delitve poslov na razpolago premajhno število ljudi in nesodobna ter nezadostna mehanizacija.

Naše vrstne hiše in njihovi stanovanjci čakajo na dokončno ureditev okolice

Samo za primer (povzeto po predčasni TV oddaji): železarna Store ima pri 4.000 zaposlenih kar 200 delavcev ali 5 % vseh zaposlenih samo v pripravi proizvodnje. In za te je bilo rečeno, da le s težavo zmorejo opravljati vsa potrebna dela, čeprav uporabljajo za to sodobno računalniško tehniko.

Nakazana problematika je še občutnejša zaradi povečanja del po ustanovitvi TOZD, zlasti v finančnem sektorju, kjer bo treba v najkrajšem času sprejeti kakršnokoli rešitev, sicer za izpolnjevanje z zakoni določenih rokov za posamezne obračune in njihovo kvaliteto ni več nobenega jamstva. Postavlja pa se tudi vprašanje fizične zmogljivosti, saj neprestano nalaganje nardnega dela zaposlenim ni rešitev in tega tudi nimamo pravice delati.

Ali je rešitev iz zagate in kako?

Ugotoviti moramo, da stanje, kakršno je, ni nastalo samo po sebi. Deloma je to posledica nenehnega povečevanja del v skladu z novimi potrebami, še več pa je sedanje stanje posledica nepravilnega gledanja na »administracijo« kot nujno zlo, ki odžira denar, ustvarjen v proizvodnji. V preteklosti smo skozi nepravilno vrednotenje del razvrednotili nekatera delovna mesta, tako da neredki z zahtevano srednjošolsko izobrazbo ne dosegajo nagrajevanja nekaterih priučenih delavcev, povsem neustrezno pa so v primerjavi z drugimi podjetji nagrajevana tudi zahtevnejša delovna mesta. Tako stanje naravnost onemogoča pridobitev novih sodelavcev, s preobremenjenostjo in neučinkovitostjo ter z vsemi iz tega izhajajočimi posledicami pa se nadalje vrtimo v začaranem krogu.

Da bi našli izhod iz sedanje krizne situacije, moramo:

- najprej ugotoviti in odločiti, kakšne strokovne službe potrebujemo in kaj naj delajo,
- postaviti organizacijske okvire strokovnim službam in jim določiti način dela,
- ugotoviti obseg dela in potrebno zasedbo,
- pravilno vrednotiti delo in poiskati sodelavce,
- zagotoviti ustrezne pogoje dela (namestitve mehanizacije).

Pa tudi za izpeljavo te naloge potrebujemo kader — strokovno službo. Ali to pomeni, da urejanja teh problemov ne moremo začeti? Ne! Lahko začnemo, le da je za nakazane probleme potrebno več posluha vseh zaposlenih, za njihovo odpravljanje pa več pomoči, več pripravljenosti in več angažiranja vseh tistih, ki bi glede na delovna mesta in izobrazbo morali prvenstveno poznati način, zahteve in potrebe sodobnega poslovanja. Na ta način bi se izognili vse prebogostemu odpiranju problemov brez nakazane rešitve; ob boljšem poznavanju pereče organizacijske problematike ter sodelovanju pri reševanju problemov pa bi odpadle tudi neobjektivne sodbe na račun »strokovnih služb«. Je namreč razlika, če le-te niso opravile ali niso zmogle opraviti tega in onega.

Naj ta sestavek ne izzveni kot opravičilo za neučinkovitost, temveč kot pojasnilo o dejanskem stanju in poziv k tvornemu sodelovanju za urejanje nakazane problematike od zasnove okvira bodočega delovanja strokovnih služb, organizacije dela in opremljenosti do pravilnejšega vrednotenja in s tem zagotovitve pogojev za zadostno zasedbo ter normalnejše in učinkovitejše delo v strokovnih službah.

J. Skvarč

Doseganje plana v prvem četrtletju

Ker smo se s sprejetjem gospodarskega načrta poleg drugega obvezali izdelati 1.350.000 kg razne preje, 3.956.950 m² raznih modnih tkanin ter 21.790.000 komadov hlačnih nogavic, je vsekakor važno vedeti, kako se te obveze izpolnjujejo. Zato navajam nekaj števil, ki naj povedo, kako smo izpolnili količinski plan proizvodnje v prvem tromesečju letošnjega leta.

v predilnici so izdelali 347.823 kg razne preje in s tem dosegli 25,76 % letnega proizvodnega programa. V oplemenitilnici pa so oplemenitili in dokončno izdelali 1.276.670 m² modnih tkanin in dosegli 32,26 % letnega proizvodnega programa. Pri tem pa je tkalnica sama dosegla le 22,31 % letnega plana proizvodnje. To pa pomeni, da je oplemenitilnica obdelala oziroma oplemenitila skoraj za 10 % letne proizvodnje več, kot znaša redna proizvodnja tkalnice, in to iz zalog nedovršene proizvodnje iz preteklega leta. Plan konfencioniranja hlačnih nogavic v konfekciji pa je bil dosežen 21,47 %.

Na kratko povedano: TOZD predilnica je svoje planske zadolžitve uspešno dosegla, TOZD tkalnica-oplemenitilnica pa celo preseгла, medtem ko

TOZD konfekcija in obrat same tkalnice nista dosegla svojega trimesečnega proizvodnega programa. Da konfekcija ni dosegla v proizvodnji tistih rezultatov, ki si jih je načrtala, je krivda samega inozemskega partnerja, ki ni v dovoljni meri pošiljal pogodbenih količin nogavic v konfencioniranje. Vzrok nedoseganja proizvodnega plana v tkalnici pa so bile še neutečene avtomatske statve, ki niso dale tistih proizvodnih učinkov, ki se sicer od njih zahtevajo. K večjemu doseganju in preseganju proizvodnih rezultatov v oplemenitilnici pa so pripomogli delavci oplemenitilnice sami z žrtvovanjem prostih sobot in tudi nedelj.

V celoti smo s proizvodnimi rezultati v prvem tromesečju lahko zadovoljni, saj smo z doseganjem proizvodnih rezultatov dosegli tudi dobre finančne rezultate, tako v celotnem dohodku, dohodku in ostanku dohodka in tudi ne nazadnje v osebnih dohodkih, kar pa je posebej prikazano v članku tov. Skvarča pod naslovom »NEKAJ MISLI O REZULTATIH POSLOVANJA V I. TROMESEČJU LETOS«.

P. Dacar

Sukalka v predilnici pri delu

Stališča o Tekstilcu

Ob obravnavi predloga finančnega načrta za izhajanje Tekstilca v letu 1975 in predloga o honoriranju prispevkov in urejanja našega glasila na skupni seji vseh delavskih svetov TOZD in delavskega sveta podjetja dne 2. aprila 1975 je stekla razprava o potrebnosti Tekstilca in njegovi vsebini.

Izražena so bila različna stališča, tudi taka, da Tekstilec, tak kot je, ni dovolj bran in ne služi svojemu namenu. Končno je bil sprejet sklep, da se najprej izvede med člani kolektiva anketa o primernosti in vsebini lista in da bodo delavski sveti šele na podlagi izida ankete razpravljali in sklepali o pripravljenih predlogih finančnega načrta lista in honoriranju prispevkov in urejanja glasila.

Dan pozneje je o Tekstilcu tekla beseda tudi na izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata TOZD tkalnica — oplenitilnica. Odbor je bil mnenja, naj bi Tekstilec izhajal le trikrat na leto in naj bi bile zato »Dnevne informacije« pisane bolj preprosto. Izrazil se je tudi proti honoriranju prispevkov, češ da je informiranje sestavni del dela (v pojasnilo mimogrede: s tem se strinjamo in honoriranje prispevkov, pisanih med delovnim časom, ni bilo predvideno. Ne vem pa, če bomo uspeli pridobiti več kot nekaj enih in istih dopisnikov, pripravljenih pisati izven delovnega časa zastoj, med delovnim časom pa tega velikokrat ne bodo utegnili. Sedanje izkušnje so najboljši dokaz za to).

Anketo bomo izvedli kmalu po izidu te številke. Že sedaj vas prosimo za odziv in vaše odkrito mnenje o listu, s čimer boste največ prispevali k temu, da bo list vse bolj postajal tak, kot ga želite. Da ne čutilite potrebe po njem, kot se tu in tam tudi sliši, skoraj ne morem verjeti.

Vaš urednik

Podeljene medalje jih bodo spominjale na uspehe, ki so jih dosegli v atletiki — peterboj — na športnih igrah kolektiva

Po zadnjem povečanju osebnih dohodkov

V zadnjih letih lahko ugotovljamo zelo uspešno rast poslovnih rezultatov podjetja. Uspehi so v glavnem posledica postopne preusmeritve proizvodnje podjetja na kvalitetne modne tkanine za moške srajce ter lahka ženska oblačila. Poleg modnih dezenov in proizvodnje manjših količin po posameznih dezenih je k uspehu bistveno pripomogla tudi dobra kvaliteta naših izdelkov. To smo dosegli z nekaterimi najnovejšimi posodobitvami proizvodnih postopkov in opreme ter večjim prizadevanjem strokovnih delavcev in delavcev v neposredni proizvodnji za boljše kvaliteto artiklov in storitev.

Tako smo v zadnjih nekaj letih po indeksu rasti najpomembnejših poslovnih rezultatov daleč presegli povprečno rast bombazarske grupe in celotne tekstilne industrije Slovenije. Tudi indeks rasti osebnih dohodkov je bil v zadnjih letih skoraj vedno najvišji ali med najvišjimi v bombazarski grupi slovenske tekstilne industrije. Kljub temu pa smo zaradi velikega zaostanka na startu komaj še dohiteli posamezne tekstilne tovarne z najnižjimi osebnimi dohodki, za povprečjem grupe pa vse do lani zaostajali za 200 do 350.— din.

Pri tem je treba poudariti, da se je kolektiv v tem času zelo in zavestno odločil za vlaganje v modernizacijo proizvodnje in se s tem odrekel delu sredstev za osebne dohodke. Pokazalo pa se je, da je bila to le perspektivna naložba v višje osebne dohodke in kar je še pomembnejše: v trdnjšo perspektivo glede socialne varnosti zaposlenih. Brez vlaganj v modernizacijo proizvodnje bi danes ne imeli takšnih osebnih dohodkov, kot jih imamo, podjetje pa bi bilo nedvomno brez vsakršnih perspektiv nadaljnjega razvoja in celo obstoja.

Po podatkih iz primerjalne analize o poslovanju podjetij bombazarske grupe slovenske tekstilne industrije, v katero se uvršča tudi naše podjetje, je razvidno, da je znašalo povprečje osebnih dohodkov celotne grupe v letu 1974 2.412.— din, povprečje zaposlenih v Tekstini pa je znašalo 2.259.— din. To pomeni zaostanek za celotno grupo za 153.— din. Za tovarnami, ki so nam po pretežnem proizvodnem programu najbolj podobne, pa smo zaostajali od 35 do 160.— din.

Kljub temu pa je podjetje v primerjavi s samoupravnim sporazumom celo za 120.000 din preseglo dovoljeno maso osebnih dohodkov glede na dosežene poslovne rezultate. Ta prekoračitev sicer ni velika in je posledica novovloženih sredstev v proizvodnjo, ki dotlej še niso mogla dati predvidenih rezultatov.

Podjetja ajdovske industrije, s katerimi primerjamo osebnih dohodkov zaradi različnih pogojev gospodarjenja in drugačne kvalifikacijske strukture ni realna, so dosegla v letu 1974 za 231.— din višje osebne dohodke kot Tekstina.

Podatkov o gibanju osebnih dohodkov v prvih treh mesecih letošnjega leta sicer še nimamo, iz neuradnih informacij iz nekaj tovarn, ki so nam po svojem proizvodnem programu najbližja, pa ugotavljamo, da se le ti gibljejo med 2.500 in 2.830.— din. Ob 10 % povečanju osebnih dohodkov v našem podjetju na vrednost točke iz leta 1974, ki se uporablja od 1. januarja dalje, znaša povprečje osebnih dohodkov za prve tri mesece 2.420.— din, kar pomeni, da je naš zaostanek za podobnimi tekstilnimi tovarnami narasel na 300.— do 400.— din. To pa že narekuje temeljito proučitev problematike osebnih dohodkov v podjetju in zlasti seveda možnosti povečanja le-teh v skladu z gospodarskim načrtom za leto 1975 in zlasti upoštevanje rezultate periodičnega obračuna poslovanja podjetja v prvih treh mesecih letošnjega leta. (Iz obrazložitve predloga za povečanje OD, pripravljene za delavske svete TOZD in zbore delavcev v aprilu 1975).

Znano je, da so zbori delavcev v zadnjih dneh aprila sprejeli sklepe o nadaljnjem povečanju osebnih dohodkov za 15 % na osnovo iz leta 1974 (brez upoštevanja izplačila po periodičnem obračunu za devet mesecev). Skupaj z začasnim povečanjem v januarju letos so tako naši osebni dohodki od aprila dalje za 25 % višji od laniških in bodo znašali v povprečju 2.710.— din. Po tem povečanju ne bo več v podjetju nobene delovnega mesta, na katerem bi delavec zaslužil manj kot 2.000.— din ob polnem delovnem času, doseženi normi (količinski in kakovostni) ter normalnem uspehu podjetja in njegove TOZD. Tako je znašal ob izpolnjevanju navedenih pogojev najnižji osebni dohodek v podjetju za april 2.013,30 din.

Kaže (s podatki še ne razpolagamo), da smo z novo višino osebnih dohodkov zanesljivo dosegli vsaj povprečje tekstilnih tovarn slovenske bombazarske grupe in celo presegli nekaj zelo solidnih podjetij iz drugih grup, ki so bila dolga leta daleč pred nami. To je uspeh, ki nas lahko resnično razveseljuje, mora pa nas hkrati tudi opozarjati na to, kako visok cilj smo si zastavili in da bo uresničen le z zares trdim prizadevanjem. Noben sklep sam po sebi še ne pomeni, da smo z njegovim sprejetjem dosegli želeni smoter. Odgovorno in prizadevno delo je lahko največje jamstvo za njegovo uresničenje.

G. Šinigoj

Štafeta mladosti in razmišljanja ob njej

Za nami je 25. maj, Dan mladosti, ko smo tovarišu Titu, tako kot vsako leto, slavnostno izročili štafeto mladosti, zato ni odveč, če o njej nekaj več povemo.

Zamisel o štafeti mladosti je vzklija že proti koncu vojne vihr in se ohranila tudi po njej. Več kot desetletje je spreminjala svojo obliko, od koruznega storža, kosa izrezljanega lesa, tulca granate, dela stroja, pa vse do časa, ko smo se odločili za enotno štafeto palico. Ves ta čas pa je ohranila svoje bistvo. Štafeta palica, ki potuje po vsej Jugoslaviji, je pozdrav Titu in obljuba vsakogar izmed nas, da bo branil bratstvo in enotnost narodov, ki so v boju za svobodo in revolucijo postavili temelje novi Jugoslaviji. In še nekaj več je: obljuba, da bomo še naprej gradili boljši svet, da bomo znali dosežke preteklosti obogatiti z novimi spoznanji in uspehi in tako prispevali k razvoju naše družbe.

Bodočnost je v rokah mladih. Tako je dejal že Lenin. To je dokazala naša revolucija. Tako mislimo in govorimo tudi danes. Če rečemo, da je bodočnost v rokah mladih, ne mislimo s tem, da mora imeti mlada generacija privilegije, da mora imeti posebno mesto v družbi. Zavedamo pa se, da kdor dela, proizvaja, ima pravico tudi odločati. Tudi mladi! V šolah, krajevnih skupnostih in posebej še v delovnih organizacijah si morajo izboriti mesto, ki jim gre po njihovem delu. Zakaj o tem pišemo, mar ni z ustavo to že urejeno? Ni! Tudi zato ni, ker se sami ne trudimo dovolj, da bi bili prisotni povsod tam, kjer se sprejemajo dogovori, odloča, planira. Morda so včasih še nerazumljivi do mladih, češ, nimajo izkušenj, premalo vedo, naj počakajo.

To zadnje sicer je krivda nas vseh. Nismo se vključili v to družbeno življenje, kot bi se morali, premalo smo organizirani.

Zakaj je med našo mladino prisotna tako velika nezainteresiranost? Mogoče mladi nismo mogli povsem dojeti pomena svoje organizacije, ker nam tega niso znali na primeren način razložiti. Pod imenom mladinske organizacije ne smemo gledati le organizacije, ki pripravlja družbena srečanja, ples, igre, izlete in podobno. Mladinska organizacija ima danes drugačno vlogo. Da bi lažje uresničevali svoje naloge in da bo bitka za uresničevanje raznih vprašanj neposredna in uspešna, se moramo organizirati v naših osnovnih celicah, to je v TOZD.

Z. Ukmar

Misli In izreki

Kadar vsi mislijo enako, nihče ne misli veliko.

Walter Lippman, ameriški publicist

Dolgo potrebuje človek, da postane mlad.

Pablo Picasso, španski slikar

Od vseh kritikov je največji, najbolj genialen in najbolj nezmotljiv čas.

Velins

Vse, kar lahko služi resnici, utegne prav tako služiti laži.

Jean Rostand

Stran družbenopolitičnih organizacij

Sedanja vloga in naloge sindikata

Zakaj osnovne organizacije sindikata v TOZD

Zveza sindikatov je najširša družbenopolitična organizacija delavskega razreda, katere osnovni smisel, namen in pomen je v tem, da omogoča organizirano uresničevanje interesov delavskega razreda. Pri tem ne moremo mimo ugotovitev, da je vloga sindikata v novih ustavnih razmerah neprimerno pomembnejša in odgovornejša, kot je bila doslej. To osnovno spoznanje mora biti podlaga za mnoge naše akcije, ravnanje, skratka, za naše delovanje. Ta vloga gre tako daleč, da lahko rečemo: nič, kar je pomembnega za delavski razred in za delavce, se ne sme zgoditi brez sindikatov.

To pomeni, da bomo morali uveljaviti veliko novih ukrepov, če bomo hoteli uresničiti to geslo. Upoštevati moramo, da mora biti delovanje sindikatov po določilih ustave in kongresov zasnovano tako, da bo delavski razred resničen gospodar nad pogoji, sredstvi in sadovi svojega dela, ne le v besedah, ampak v resničnem življenju. To pa pomeni, da mora biti uresničena njegova oblast v vseh temeljnih organizacijah združenega dela.

Na tej osnovni resnici je potrebno graditi tudi našo organiziranost, ki mora služiti enemu samemu cilju — učinkovitemu delu pri uresničevanju zastavljenih nalog. Vse mora biti podrejeno temu osnovnemu izhodišču.

Pri svojem delovanju moramo upoštevati določena načela, mimo katerih ne smemo.

— Prvo, izredno pomembno načelo je **razrednost**, kar pomeni, da so podlaga in cilj našega delovanja interesi delavskega razreda. Ti so opredeljeni v naši ustavi in sklepih 7. kongresa ZKS in 10. kongresa ZKJ. V teh dokumentih je zajeta bistvena vsebina akcij pri graditvi socializma.

— Nadaljnje, načelo je **neposrednost**, ki pomeni, da o vseh pomembnejših vprašanih sindikalne aktivnosti odločajo člani sindikata neposredno in po svojih delegatih v organih sindikata na vseh ravneh. Vselej, ko bomo kaj snovali, moramo misliti na to, da bomo skladno s tem načelom tudi ravnali, skladno z njim načrtovali metode za uresničevanje množičnosti v sindikalnem delovanju.

— Načelo **demokratičnosti**, kar pomeni, da moramo zagotoviti demokratično vzdušje vselej, ko gre za ugotavljanje interesov, za njihovo sočlenje in za usklajevanje. Toda, ko smo interes, ki izvira iz določenega problema, ugotovili in ko smo se na tej podlagi dogovorili za tisto, kar najbolj ustreza večini ali po možnosti vsem, takrat demokratičnost preneha in od tod dalje začne disciplina in odgovornost, ki je ne smemo zanemarjati. Gre za disciplino in odgovornost pri uresničevanju sprejetih sklepov in odločitev, za potrebo enotnosti akcije.

— Načelo **načrtovitosti**, ki je izredno pomembno v sindikalnem delovanju. Vedeti moramo, kaj hočemo in na kakšen način bomo to, kar hočemo, uresničili in kdo bo kaj uresničil. To pomeni, da moramo naše akcije planirati in jih ne smemo prepustiti stihiji. Ne smemo biti brez vnaprejšnjega planiranja dela naše aktivnosti. Čeprav se iz dneva v dan porajajo nove naloge, moramo imeti letne načrte svojega dela, to pa zaradi tega, da akcije pravilno pripravimo in pravočasno izpeljemo.

— Načelo **konkretnosti**, kar pomeni, da razmere lahko spreminjamo samo z dejanskimi akcijami. Sindikat naj ne bo debatni klub, pač pa organizacija akcije — organizacija konkretnega delovanja. To pomeni nenehno delo, pri katerem moramo vedeti, kdo bo kaj storil, kdaj in kako, pri sredstvih pa moramo vedeti, koliko bo kaj stalo. Pri vsaki stvari, ki jo mislimo izvršiti, pa moramo predhodno premisliti, ali je rešitev, ki jo hočemo izpeljati, najboljša.

— Načelo **racionalnosti**. Sem sodijo tudi dobro pripravljene sestanki. Vsak slabo pripravljen sestanek ne pomeni samo izgube časa, pač pa tudi omrtvi delovanje, oslabi učinkovitost in voljo do dela. Potrebni so kratki, dobro pripravljeni sestanki z dobrimi in učinkovitimi metodami dela, da dosežemo v čim krajšem času najboljši rezultat.

— Načelo **prilagodljivosti**, ne v ideološkem smislu — tu ne smemo poznati nobenih kompromisov in se zato nimamo kaj prilagajati. Prila-

godljivost je možna le v metodah in načinih izpeljave zastavljenih nalog, da bodo le-te čimprej učinkovito izvršene.

— Načelo **javnosti delovanja**. Naše delo mora biti poznano vsem. Tu moramo predvsem skrbeti

Zmagovalke v streljanju na športnih igrah kolektiva

za pravočasno in pravilno informiranje. Dolžni smo skrbeti za javnost našega delovanja, za našo pravico in pravico našega članstva, da je obveščeno.

Naloge sindikata v TOZD

Izvršni odbori sindikata morajo usmerjati svoje delovanje na vsa področja življenjskih in delovnih interesov delavcev in na vse ravni samoupravne in družbenopolitične organiziranosti. V svoje delo morajo vključevati vse članstvo, ker se le tako lahko zagotovi uspešnost izvršitve zastavljenih nalog. Tak način dela ni enostaven in lahek, zagotavlja pa, da bodo akcije uspešne.

Osnovna organizacija sindikata v temeljni organizaciji združenega dela je temeljna oblika sindikalne organiziranosti in najširši okvir političnega delovanja delavcev. V osnovni organizaciji sindikata delavci neposredno izražajo svoje interese, jih usklajujejo med seboj s stališča razrednih interesov, na tej podlagi določajo skupni interes in se borijo za njegovo uresničevanje po samoupravni poti.

Osnovna organizacija sindikata je nosilec in uresničevalec skupnih interesov delavcev, ki jih združuje in interesov delavskega razreda kot celote. Osnovna organizacija je tisto osnovno in neobhodno potrebno jedro, brez katerega »ne more biti nič«, niti zveze — niti vrha. Iz osnovne organizacije, ki ima še prav poseben in vsebinsko bogat pomen — čeprav se tega mnogokrat premalo zavedamo — raste vsa razvejena mreža delegatskih razmerij, vezi, informacij in odločanj. Pri uresničevanju svoje družbene vloge, kot je določena z ustavo, mora uporabljati vsa ustavna sredstva in druge možnosti, ki jih ima kot družbenopolitična organizacija na razpolago. Med ta spada predvsem družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje, politični vpliv na delo delegatov in delegacij ter neposredno sodelovanje s samoupravnimi in drugimi organizacijami in organi.

S. Zorč

Po zadnjem sestanku osnovne organizacije ZK

Zakaj molčimo

...ko bi morali in bi bilo tudi najbolj koristno in učinkovito, da bi govorili — bi lahko nadaljevali postavljeno vprašanje. V mislih imamo zadnjo odprto sejo osnovne organizacije zveze komunistov Tekstine, ki je bila v okviru proslav ob 50-letnici izhajanja lista Komunist. Predvideno je bilo, da pripravijo osnovne organizacije za svoje seje, na katerih bi podali razvojno pot glasila zveze komunistov in se pogovorili o njegovi sedanjosti vsebinski, še eno aktualno temo, o kateri bi tekla razprava.

Lahko rečemo, da je naša organizacija ZK ta sestanek temeljito pripravila, saj je sekretariat dve svoji seji posvetil samo tem pripravam. Kot aktualno temo smo pripravili razgovor o vseh oblikah družbenega standarda v Tekstini vključno s problematiko osebnih dohodkov. Za razgovor smo pripravili obširno pismeno gradivo s pregledom urejenosti posameznih oblik družbenega standarda v podjetju in nakazano problematiko za nove rešitve v prihodnje.

Bili smo prepričani, da je to tema, s katero bomo zanesljivo dosegli živahno razpravo, vendar smo kljub nekajkratnim poskusom, da bi razgibali razpravo na koncu zapuščali sestanek dokaj razočarani. Tudi član izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS tov. Uršič in sekretar komiteja občinske konference ZK Ajdovščina tov. Tomažič prav gotovo nista odnesla najboljšega vtisa o naši pripravljenosti, da odkrito spregovorimo o vsem, kar nas teži. Še več: na pripombo sekretarja občinskega komiteja, češ da je diskusija taka, kot bi bili nekako zamorjeni, smo celo slišali pritrdilni glas.

Menim, da bi se morali čimprej odkrito pogovoriti o tem, zakaj se ne pogovarjamo takrat, ko je za to najbolj čas in na mestu, ki je za to najbolj primerno in na način, ki je za naše demokratične socialistične odnose najbolj značilen. Znamo pa to delati za vraga, čeprav vemo, da to ne vodi k nikakršnim rešitvam.

Skoraj ne moremo verjeti, da je kaj več kot zgolj neodgovorna čenča izgovorjena na to, da se »ljudje ne upajo govoriti«. Stvari ne smemo posploševati, ne da bi imeli za svoje splošne trditve kakršenkoli konkretni dokaz. In povejmo, komu se je v Tekstini v zadnjih letih karkoli »zgodilo«, ker si je upal govoriti, ali celo »zgodilo«, ker je govoril na kakem sestanku. Kot utrujajoča melodija lajne se nam zdi vzpodbujanje članov kolektiva, da na skupnih vprašajo in povedo vse, kar jih teži, in zagotavljanje (čeprav bi se lahko vprašali, kdo lahko v tem pogledu komu kaj zagotavlja), da se za tako diskusijo nikomur v tovarni ne bo skrivil niti las. Da si ne upamo govoriti? Predolgo delam v tej tovarni, da bi to lahko verjel. Upamo si celo (na neprimernih mestih, a jasno in glasno) postavljati trditve in dvome o nekaterih zelo pomembnih vprašanjih iz dela poslovanja podjetja čisto po svoje brez predhodnega vprašanja na pravem mestu, čeprav so za to dane vse možnosti, in take trditve v neizmerno škodo celotnega podjetja obešati na veliki zvon — nepremišljeno in neodgovorno (n. pr. kako je Tekstina kupila v Švici zanič statve in skrivnostno vprašanje o 400 milijonih, za katere se ne ve, kam so šli, kako smo ga polomili z nabavo bombaža ipd.). In ne na koncu: to delamo tudi glede vprašanj, za katere so bile dane na sejah organov upravljanja in družbenopolitičnih organizacij odkrite in popolne informacije.

Od uspešne rešitve takega stanja do učinkovitega obveščanja, ki je tudi eden izmed prvih pogojev učinkovitega delovanja samoupravljanja, je samo majhen korak — ali pa dolga, utrujajoča pot, če se v svojem trdovratnem molku in skrivanju za šušljanje temeljito ne spremenimo.

G. Šinigoj

Iz slovesa ob grobovih

Pokojni **MATIJA BRECELJ**, delavec v skladišču, je tudi tisti dan, ko ga je iznenada zadela smrt, redno prišel na delo, kot že toliko let poprej. V tem je za pokojnega Matijo Breclja tragična simbolika: vse življenje je živel samo za delo, delal je v tovarni, delal doma na mali kmetiji, prostega časa in počitka ni poznal — in tudi smrt ga je doletela na delu.

Poznali smo ga kot vestnega, discipliniranega delavca in skrbnega, požrtvovalnega očeta. Vse delovne naloge je opravljal z izredno prizadevnostjo ter se trudil na vse načine, da je omogočil otrokom šolanje.

In Matija nam bo ostal v trajnem spominu kot vzoren delavec, dober delovni tovariš in skrben družinski oče.

Matija Breclj

Tovariš **Leon Ivan** je prišel v naš kolektiv pred 15 leti, ko je bil povabljen, da kot dober strokovnjak pomaga pri gradnji predilnice.

Svoje znanje si je začel nabirati kot navaden delavec v tekstilni tovarni v Podgori pri Gorici v Italiji. Njegova pripadnost slovenskemu narodu ga je ob priključitvi teh krajev Italiji pripeljala v domovino. Služboval je širom po Jugoslaviji in s svojo prizadevnostjo, nenehnim iskanjem in razmišljanjem si je pridobil veliko znanje, ki ga je nesebično razdal. Mnogim je bil ne le učitelj, ampak tudi prijatelj, svetovalec, saj je bil vedno pripravljen pomagati vsakomur v stiski.

Hvaležno se ga bomo spominjali.

Ivan Leon — na strokovni ekskurziji v Bombažni predilnici in tkalnici Tržič

Sindikalne delavske športne igre

Tudi letos že potekajo tekmovanja delavskih športnih iger občine Ajdovščina. Kot vsa leta doslej, se teh iger udeležuje tudi naša sindikalna podružnica. Prijavljeni smo za tekmovanja v vseh disciplinah.

Na športnih igrah sodeluje naša sindikalna podružnica že od začetka. Prva leta sicer nismo dosegali večjih uspehov, ker nismo imeli možnosti prijave ekip v vseh tekmovalnih disciplinah. Zadnja leta pa dosegamo na igrah lepe uspehe. Enakovredno posegamo v boj za prvo mesto v skupni razvrstitvi. Bili smo že dvakrat drugi, lahko pa trdimo, da bi z malo več športne sreče in prizadevnosti dosegli celo prvo mesto. Če bi vsi, ki kakorkoli lahko pomagajo in sodelujejo v posameznih disciplinah, res sodelovali, bi bili naši uspehi še pomembnejši. Žal se še prevečkrat zgodi, da je treba tekmovalce prositi, naj pridejo na tekmo.

Letošnje igre so v polnem teku. Nekatera tekmovanja so že končana, druga še potekajo, tako imenovane poletne discipline pa se bodo šele začele. Letos dosegamo v tekmovanjih lepe uspehe, ki nas obvezujejo, da resno nadaljujemo. Brez kakšnega večjega, nepredvidenega spodrsrlaja lahko osvojimo prvo mesto v skupni razvrstitvi. Doslej smo osvojili že tri prva mesta: v

šahu, streljanju in odbojki. V kegljanju smo osvojili tretje, v namiznem tenisu pa četrto mesto. Vse to v tekmovanju moških, ženska tekmovanja pa bodo kasneje.

Letošnji doseženi rezultati so celo boljši, kot smo pričakovali. Prav zato pa moramo v tekmovanjih, ki so še pred nami, dati res vse od sebe. Posebej se moramo potruditi pri plavanju in krosu. Pri teh dveh disciplinah se lahko osvoji precej točk, ki so lahko odločilne. Če bomo v vseh kategorijah omenjenih tekmovanj postavili predvideno, dovoljeno število tekmovalcev, nam to lahko omogoči, da dosežemo cilj, ki si ga postavljamo že več let.

Posebno pozornost bi morali posvetiti udeležbi na ženskih športnih igrah. Prav tu, kjer bi bili lahko najmočnejši, izgublamo preveč. Ni prav, da z ozirom ne tako veliko število zaposlenih žena, ne moremo prijaviti vseh ekip. Za primer lahko damo SGP »Primorje«, ki je pretežno »moško« podjetje, pa kljub temu prijavi več ženskih tekmovalk kot mi. No, upajmo, da bo letos drugače in prosimo vse žene in dekleta, ki lahko tekmujejo, da res pomagajo k čimboljšemu skupnemu uspehu.

S. Bačar

Izlet v Kumrovec

Delavska univerza, Občinski komite ZKS Ajdovščina in Tekstina so mladim komunistom po končani dvomesečni politični šoli omogočili izlet v Kumrovec. Za izlet smo došli 7. marec. Vreme je bilo lepo, kot po naročilu. Dobre volje smo odprinili in v Vipavi »pobrali« še našo »glavnino« — Pepco in Stojana ter druge.

Z besedo se ne da opisati lepote pomladnega jutra. Ko smo prišli z avtoceste, smo občudovali pokrajino. Vseposod rože: zvončki, žafnan, trobentice, bahave mačice, tu in tam, kot bi bil ves breg v ognju, čudovito resje. Najraje bi izstopila, se zapodila po bregu in pila lepoto, lepoto, ki v rosnem jutru nima primerjave.

Trojanam, ki slave po tradicionalnih krofih, se nismo mogli ogniti. Po polurnem postanku smo se odpeljali proti Celju. V Storah smo bili domenjani za ogled železarne. Kaj smo videli tu, se le s težavo pove. Najprej smo si ogledali več kot sto let star obrat tovarne. Zadržalo me je, ker ni skoraj nikjer gorela luč. Misliha sem, da zaradi redukcije. Ko so se mi oči privadile polmraku, sem ugotovila, da luči skoraj ne potrebujejo. Velikanski plavži in žareče železne kače, ki švigajo po valjčkih, dajejo dovolj svetlobe. Delavci — kot železo pre-

kaljeni, hitri, tihi in skromni. Nehote me je spreletel občutek krivde. Primerjala sem svoje delovno mesto z železarnjo. Velikokrat godrnjamo zaradi vročine, morda prepriha, ti fantje pa drže velikanske klešče, prijemljejo za razbeljene kače železa, prepoteni so, zraven pa se nam prijazno nasmihaajo. Neprijetno nam je bilo, ko nam je vodič povedal, da je bila prav v tem obratu prejšnji teden smrtna nesreča. Neizmerno pogrešajo tovariša, njegovo delovno mesto je ostalo prazno. Presenetljivo je: delavci delajo pod tako težkimi pogoji, da ne omenjam poklicne bolezni hrbtnice, pa so vestni, vseeno polni elana. Kot da so hvaležni, da sploh lahko delajo. Z avtobusom smo se približno dva kilometra peljali do novega obrata železarne. Presenečena sem bila, ko nam je vodič pokazal na vrsto novih blokov. Pravijo, da ne poznajo stanovanjskih problemov. Tu imajo tudi igrišče za košarko in nogomet. Prav na dan pred našim obiskom so odprli tudi nov otroški vrtec, najlepše darilo njihovim ženam za 8. marec. Mimogrede naj omenim, da imajo zaposlenih približno 3000 delavcev, od tega le 4 ženske. Tudi po tem razmerju lahko sodimo o teži njihovega dela. Kljub

(Nadaljevanje na 9. strani)

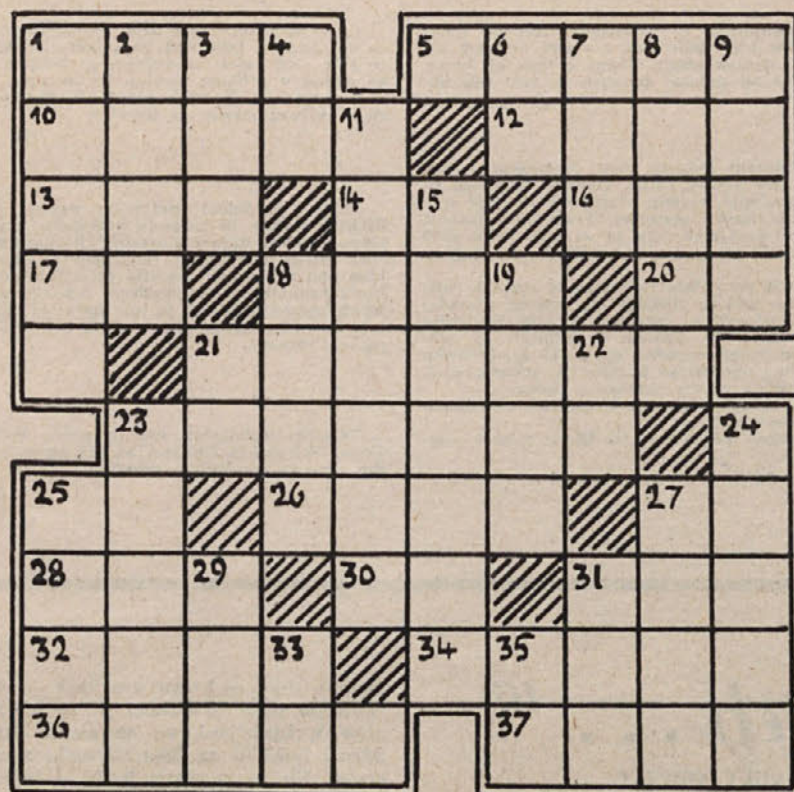
Naši športniki z osvojenimi pokali za različne discipline

Dušan Krečič dobitnik značke »vzoren vojak«

Kot smo že poročali v »Dnevnikih in Informacijah« in člani kolektiva seznanili tudi z objavo fotokopije posebnega dopisa vojne pošte iz Karlovca, je bil naš sodelavec Dušan Krečič, vodja službe za varstvo pri delu, ki služi redni vojaški rok v Karlovcu, proglašen za vzornega vojaka — »primernega vojaka« za uspehe, ki jih je dosegel kot gojenec inženirskega šolskega centra, kjer je dosegel odlične rezultate v celotnem pouku, krepitvi tovariških odnosov v kolektivu in drugih dejavnostih.

Ob tej priložnosti še enkrat iskreno čestitamo tov. Krečiču, hkrati pa se zahvaljujemo tudi načelniku inženirskega šolskega centra in vsem starešinam, ki so znali med predavatelji in gojenci v šoli ustvariti take odnose, da je v njih tudi tov. Krečič našel vzpodbudo za pridno delo in učenje.

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL: PETER DACAR

VODORAVNO: 1. višinska točka na zemljevidu, 5. vrsta koščicastega sadja (množ.), 10. trava druge košnje, 12. vrela voda, 13. povrtnina, 14. kratica za »Ljudsko pravico«, 16. ljubkovalno ime za očeta, 17. začetnici imena in priimka jugoslovanskega državnika in politika, 18. grški junak pred Trojo, 20. kemijski znak za erbij, 21. odvečna, nepotrebna tvorba na telesu ali rastlini — poganjek 23. kraljevi stol, tron, 25. avtomobilska oznaka za Kranj, 26. slovenski pisatelj (Miklova Zala), 27. Avtomobilska oznaka za Prištino, 28. nasilna tatvina, 30. kemijski simbol za zlato, 31. ilovica, 32. mesto na otoku Cresu, 34. prebivalec balkanske države, 36. gonilni stroj, 37. lesena vrata pri plotu.

NAVPIČNO: 1. slovensko pristanišče, 2. zemlja, obdana z vodo, 3. himalajska koza, tudi kraj v Istri severno od Poreča, 4. vzklík bolečine, 6. začetnici imena in priimka Prežihovega Voranca, 7. grška boginja jeze, 8. sestavni del tkanine, 9. pokrajini v JZ Grčiji, 11. država v ZDA — SZ od Kanade, 15. francoski bakteriolog, ki je leta 1885 odkril cepivo proti pasji steklini, 18. grški bog vojne 19. stot, 21. kratica za »Zvezno republiko«, 22. španski spolnik, 23. vrsta žita, iz katerega kuhamo kašo, 24. češka denarna enota, tudi kraljevo pokrivalo, 25. kemična prvina, trda sivkasta kovina (Cr), 27. računski znak za števnanje, 29. znoj, 31. naziv, 33. grška črka, 35. staroslovanska pijača — pivo.

RAZPIS NAGRAD

Za pravilne rešitve križanke razpisujemo štiri nagrade in sicer:

1. nagrada 100 din
2. nagrada 80 din
3. nagrada 50 din
4. nagrada 30 din

Rešitve oddajte v zaprtih ovojnicah v skrinjice po delovnih enotah ali pa jih oddajte v

splošnem sektorju najpozneje do 15. junija 1975. Na ovojnicah napišite »KRIZANKA TEKSTILEC 2/75«.

Rešitev PIRAMIDE, objavljene v zadnji številki:

1. R, 2. RO 3. KOR, 4. ROKA, 5. KORAN, 6. KROSNA, 7. ROKSANA, 8. KOKSARNA.

BIRO ZA INFORMACIJE PRI SKUPŠČINI SR SLOVENIJE NAM JE POSLAL V OBJAVO NASLEDNJI POZIV.

Poziv za naročilo glasila skupščine SRS »Poročevalec«

Skupščina SR Slovenije je v začetku letošnjega leta začela izdajati »Poročevalca« kot uradno glasilo za obveščanje delegacij in delegatov temeljnih samoupravnih skupnosti in organizacij. Njegova naloga je na zgoščen način in pravočasno posredovati skupnostim in delegacijam skupščinsko gradivo, o katerem delegati odločajo v zborih, in zagotoviti še druge pomembne informacije iz dela skupščine, njenega izvršnega sveta in upravnih organov. Poleg tega bo »Poročevalec« po dogovoru med Skupščino SFRJ in skupščinami republik in pokrajin prinašal na enak način obdelano tudi njeno gradivo, saj izhajata obe skupščini iz enotne delegatske osnove. »Poročevalec« bo izhajal dvakrat na mesec, po potrebi tudi v posebnih številkah.

Gre potemtakem za glasilo, ki pomeni v celotnem sistemu informiranja delovnih ljudi in občanov in njihovih skupnosti in delegacij enega izmed osnovnih pogojev za njihovo delo tako v delegaciji kot v konferencah delegacij, v občinskih skupščinah, v republiški skupščini in Skupščini SFRJ. Z njim si bodo delegacije pomagale pri opravljanju dolžnosti, ki jim jih nalagajo delovni ljudje in občani, in pri uresničevanju njihove pravice, da so obveščeni o vsem, kar je predmet razpravljanja in odločanja v skupščinah.

Upoštevač dosedanje izkazane potrebe in izkušnje, stališča družbenopolitičnih organizacij, predvsem pa ustavno določilo o tem, da so temeljne skupnosti dolžne zagotavljati pogoje za uspešno delo — in obveščenost sodi med take bistvene pogoje, sodilo, da smo s skupnimi močmi Skupščina SR Slovenije, Skupščina SFRJ in temeljne skupnosti dolžni zagotoviti, da se ti pogoji uresničijo tudi na ta način, da bo »Poročevalec« redno na voljo vsem, ki ga potrebujejo.

Zato pozivamo delavske svete temeljnih organizacij združenega dela, svete krajevnih skupnosti, vodstva samoupravnih interesnih skupnosti, vodstva družbenopolitičnih organizacij, občinske skupščine in druge interesente, da se nanj naročijo, in sicer da naročijo toliko izvodov, kolikor je po njihovem potrebnost za zadostno informiranost njihovih skupnosti in delegacij.

»Poročevalca« naročite na naslov: Skupščina SR Slovenije, Subičeva 4, 61000 Ljubljana. Začasná letna naročnina znaša din 80. »Poročevalec« bo na voljo tudi v prodaji po 3 din za redno številko. Prosimo za natančne naslove skupnih in posamičnih naročnikov.

PREDSEDSTVO SKUPŠČINE SR SLOVENIJE
IZVRŠNI ODBOR REPUBLIŠKE KONFERENCE
SOCIALISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE
IZVRŠNI ODBOR PREDSEDSTVA REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Izlet v Kumrovec

(Nadaljevanje z 8. strani)

izredni modernizaciji v novem delu tovarne imajo tudi tu še vedno težke delovne pogoje. Vročina, železo in rahel priokus plina — to kali vrle štorske železarje. Zahvalili smo se vljudnemu vodiču in mu mimogrede omenili, da se nam zde osebni dohodki »rdečih« fantov skromni (povprečje 350.000 S din).

Kosili smo v Podčetrtku na Kozjanskem. Čas nas je priganjal, zato smo kmalu odrinili. Med potjo smo si ogledovali posledice potresa, ki bodo še dolgo ostale vidne. Sreča, da je ubogim ljudem zima naklonjena. Hiše so razpokane in podprte. Nekatere so podrle, druge obnavljajo. Zdi se, da je vsepovsod

eno samo gradbišče. Nova montažna šola v Smartnem pri Jelšah, zgažena s solidarnostjo delovnih ljudi, se pomembno ogleduje po sosednjih hišah, ki so tudi v popravilu. Ni mi žal niti za minuto dela, ki sem jo dala za obnovo teh krajev. Občutek, da si komu pomagaj v hudi stiski, je vreden več kot kup zlata.

Prišli smo v Kumrovec. Sama sem bila prvič v tem kraju. Presenečena sem bila nad lepoto kraja, čistočo in urejenostjo. Titova nanovo prepletkana rojstna hiša izžareva mir, nekakšno začaranost. S pogledom sem počasi drsela po razstavljenih predmetih v muzeju. Dotaknila sem se lanenega pregrinjala v spalnici. Čipke, ki ga krasi, so gotovo ročno

delo Titove matere. In čudno! Z neizmernim spoštovanjem sem prišla žrnje, ki jih tov. Tito, kot pripoveduje sam, v svoji mladosti ni preveč ljubil. Z lahkoto si predstavljam drobnega dečka pri tem opravi. Tudi nečke so tu.

Pisali smo razglednice, značkarji smo obogatili svoje zbirke.

Nato smo šli peš k spominskemu domu. Čudovito, izjemno! Velicastno, neizmerno! Pripovedovanju in slikam ne moreš verjeti. Delo 20 milijonov Jugoslovancev. Arhitektura izredna, lega čudovita, oprema in sploh vse v najlepšem skladu. Da ne govorimo o rožah, stoterih izbranih rožah v domu. Tito, lepi so Tvoji kraji, lepa je vsa naša domo-

vina, neizmerno ljubim Tebe in domovino!

Nazaj grede smo si ogledali Formo vivo v Kostonjavi. Skulpture naših umetnikov prav nič ne zaostajajo za deli umetnikov z Japonske, Nemčije, Anglije in drugod.

Domov smo se vračali polni lepih občutkov, veseli in zadovoljni. Skoda, da je takih izletov premalo, naša domovina pa tako lepa in vredna ogleda. Že zdavnaj je bilo napisano: »Domovina, ti si kakor zdravlje...!«

Na tem mestu bi se želela v ime vseh udeležencev izleta politične šole v Kumrovec zahvaliti vsem, ki so nam kakorkoli pomagali, da je šola uspela in bil izlet izreden.

Draga Bavčar

Rekli, zapisali, komentirali so ...

ob 30. obletnici osvoboditve

Komunistična partija Jugoslavije je takoj po prihodu Hitlerja na oblast zelo dobro sprevidela, kaj se bo dogajalo, ne samo v Nemčiji, temveč tudi v drugih deželah, če takoj v začetku ne bo odpora proti širjenju fašizma ter njegovemu razdiralnemu delovanju.

Naše pripravljane je bilo nepretrgano in z jasno določenimi cilji. Glede na to vse tiste govornice, ki so se razširile pozneje, pa tudi po tej vojni, da se je oboroženi boj pri nas začel spontano, da se je vse začelo tistega dne, ko je bila Sovjetska zveza napadena, niso točne. Mi smo se že zdavnaj pred tem pripravljali na dogodke, za katere smo bili prepričani, da bodo nastopili. Tako je naša partija pripravljena čakala vse tisto, kar je prišlo.

Mi smo tudi opozarjali Sovjetsko zvezo. Sam sem se na primer sešel s sovjetskimi atašejem in mu povedal, da se nemška vojska pomika, proti njihovi meji in da sem prepričan, da bo prišlo do napada. Informacije sem dobival iz Zagreba od nekaterih »prostozidarjev«, ki so bili seznanjeni s tem, kaj se pripravlja. Vse to sem sovjetskemu vojaškemu atašejem poudaril, da je stanje zelo resno. Ataše me je seznanil, da Nemci od njega zahtevajo naj zapusti Jugoslavijo, dejal je, da ga prav naganjajo domov. Rekel sem: to je vendar najboljši dokaz! To je bilo tik pred napadom na Sovjetsko zvezo.

Postavlja se vprašanje, kaj je dajalo moč in vero v zmago naši partiji v času, ko je bila Evropa pokorjena.

Jugoslavija pa okupirana in razkosana. Kar se mene tiče — vem, da je bilo tako tudi z vsemi drugimi tovariši — niti za trenutek nisem dvomil o tem, ali bomo zmagali, čeprav je bil položaj zapleten in zelo težaven.

Josip Broz—Tito

Za rajhstag (nemški državni zbor, parlament — op. urednika) se je bila krvava bitka. Dohode do njega so zapirala močna poslopja, stoječa v sistemu devetega centralnega odseka berlinske obrambe. Področje rajhstaga so branile izbrane esesovske čete, ki so štejele kakih 6000 mož, ojačane s tanki ter jurišnimi in številnimi drugimi topovi.

Neposredni juriš na palačo rajhstaga je opravila ojačana 150. pehotna idriška divizija (3. udarna armada) pod poveljstvom izkušenega generala, heroja Sovjetske zveze V. M. Satilova. 150. divizijo so pdpirale 23. tankovska brigada in druge armadne enote. Ta zgodovinsko važni boj je osebno nadzoroval komandant armade V. I. Kuznecov, ki je bil z menoj nenehoma povezan.

Dne 30. aprila okrog 15. ure mi je sporočil na komandni položaj radostno vest:

— Na rajhstagu vihra rdeča zastava. Hura, tovariši maršali!

(Sovjetski maršal Zukov v svojih »Spomini in premišljanja«)

Ce so se nekoč veliki trije (Stalin, Churchill, Roosevelt — op. ur.) in fašistični blok ball ljudskih množic, saj so bile med vojno oborožene, je fašizem in neofašizem še vedno v velikem strahu, in to pred zmerom večjo enotnostjo teh ljudskih množic v čedalje večjem boju za svet brez strahu in tiranije.

(Dr. Metod Mikuž)

Zatorej je dobila uveljavitev ustaške zamisli v okoliščinah poraza in razpada kraljevine Jugoslavije neizogibno podoba krvave tragedije. Razglasitev tako imenovane »Nezavisne države Hrvatske« je bilo dejanje, storjeno pod neposredno zaščito tujih fašističnih osvajalcev. Ideja nacionalne »osvoboditve« hrvatskega naroda z bajeoneti okupacijskih sil je bila največja laž, ki bi se morala vtisniti v zavest tega naroda kot velika zgodovinska zasluga ustašev.

(Dr. Ivan Jelić)

Tržaški proletariat, vse napredne antifašistične sile Trsta, Slovenci in Italijani, so bili ob pomoči jugoslovanske armade resnični osvoboditelji mesta.

(Branko Babič)

Imeli smo jih ... 16

KULTURNOZGODOVINSKI DROBCI IZ AJDOVSKE OBCINE

SLIKAR

ANTON CEBEJ

1722—1774

Osemnajsto stoletje je dalo slovenski likovni umetnosti nekaj velikih imen: Valentina Metzingerja, Franca Jelovška, Fortunata Berganta in našega Cebaja. Ti so, ki so poleg nekaterih slikarjev tuje vrnodnosti, visoko dvignili slikarstvo na Slovenskem v tem stoletju, ki mu po stilu, tedaj v prevladi, dajemo oznako barok.

Ce smo pri njegovem najbližjem sorojaku Kušu pogrešali letnico rojstva, pogrešamo pri Cebaju letnico smrti. Vemo le, da je umrl po letu 1774, po vsej verjetnosti v Ljubljani. V ajdovskih krstnih knjigah zamanj iščemo vpis Cebajevga rojstva. Krstno knjigo, ki je skupna za Ajdovščino in Šturje, iz teh let hranijo v Vipavi. Iz nje je razvidno, da se je Anton Cebaj (priimek je pisan Zebey, tako se je tudi slikar skoraj povsod podpisoval; sta pa še njegov ded Andrej in oče Matija (roj. 1689) zapisana kot Zubei. Po vsej verjetnosti bi bilo pravilneje, če bi namesto udomačenega Cebaj pisali Čibaj, priimek, ki je še danes živ in je verjetno, latiniziran dal obliko Zubei ali Zebey) rodil v Ajdovščini 23. maja 1722. Botra sta mu bila Andrej Wattiz (Batič) in Apolonija Gregoričkin. V družini je bilo več otrok. Oče Matija in mati Marina sta imela še Marijo, Uršulo, Marjeto, Ano, Mihaela in Andreja, torej skupaj sedem otrok. Svoje ajdovsko poreklo je slikar tudi nekajkrat potrdil na slikah; tako je podpisan na ajdovski sliki Smrt sv. Jožefa »Ant. Zebey / hayd'sis / pinx / 1774« (= Anton Zebey, Ajdovec, slikal (1774); podobno tudi na freskah v dobravski cerkvi »Per Antonium Zebey pictorem labacen: Haydoviae natum« (= naslikal Anton Cebaj, ljubljanski slikar, rojen v Ajdovščini).

Kam ga je vodila pot v mladosti? Ali se je takoj spočetka oprijel slikarskega poklica? Kje se je učil in pri katerem mojstru? Vse to je doslej ostala uganka. Le sodeč po načinu slikanja so umetnostni zgodovinarji prepričani, da je bil Metzingerjev učenec, močno sled pa je na njem pustilo tudi beneško slikarstvo. Ali se je tedaj zadrževal kak čas v Italiji? Na ta in podobna vprašanja bodo morda kdaj odgovorili arhivski viri. Danes, kakih dve sto let po njegovi smrti (če je umrl še isto leto, v katerem je naslikal Jožefovo podobo za svojo rojstno cerkev, potem je poteklo lani 200 let od njegove smrti!), pa nam ostajajo le njegova dela, ki predstavljajo velik donesek v slovensko likovno zakladnico.

Ker so njegova dela raztresena skoraj po vsej Sloveniji in tudi na Hrvaškem, smemo sklepati, da vsaj določeno dobo ni imel stalnega mesta. Za Ljubljano kot kraj njegovega stalnega bivališča lahko trdimo le za leta 1761—66. Ze kot izvežbani slikar se nam Cebaj predstavi leta 1750 ra najzgodnejših doslej poznanih njegovih oltarnih slikah na Vinici ob Kolpi (Povišanje sv. Križa, Brezmadežna, Francišek Ksaverij). Leta 1752 je delal za frančiškane v Kamniku. Naslednje leto je izdelal tri stropne slike za samostansko obednico bosonogih Avguštinov v Ljubljani (Angel Rafael z mladim Tobijem, Danijel v levnjaku, Samuel in Savel). Za istega naročnika je naslikal tudi Mater dobrega sveta. Znani o. Marko Pohlin je naročil pri Cebaju sliko Janeza Zlatoustega, ki je bil zavetnik pridigarjev, katerim je pripadal tudi omenjeni slovenski pisatelj Pohlin. Kronika, ki poroča o tem, je izredno zanimiva, saj nam sporoča slikarjev priimek tudi v obliki »Zibea«, kar je nedvomno bliže obliki Čibaj (1770).

Leta 1758 je naslikal Marijino vnebovzetje za Moravce; kasneje, 1761 in 1772 pa še Sv. Leonarda in Kraljico rožnega venca, verjetno pa še dve nepodpisani sliki prav tam. Za Drtijo pri Moravčah je naslikal Marijo z Jezuškom (1765), dalje sv. Ano in Marijo Pomočnico. Janez Filip pl. Grebin, kabinetni tajnik na dvoru nadvojvodinje Elizabete v Bruslju, je naročil za cerkev na Trški gori pri Novem mestu sliko sv. Izidorja, sv. Notburge in Sv. Rozalije. Morda pa tudi Brezmadežno.

Ljubljanski mestni magistrat je 1761 naročil Cebaju poslikavo gledališke dvorane v tedanjem rotovžu. Do leta 1765 namreč Ljubljana ni imela svojega posebnega gledališča. Za to poslikavo — ki je seveda ni več — je slikar prejel 50 goldinarjev; gotovo so to bile freske in je to velika škoda, da nimamo ohranjene prav nič te profane Cebajevske slikarije.

Sledila so nato dela: 1764/5 poslikava kapele ljubljanskega semenišča, slika sv. Krištofa za istoimensko cerkev v Ljubljani, iz leta 1769 je veliko olje Marijinega vnebovzetja za Kopanjo. Ta slika je predstavljala nekaj vrh v Cebajevem opusu, žal pa je v zadnji vojni zgorela. Ohranjeno jo imamo na reprodukcijah. Istega leta je delal načrt za šempeterski oltar v Ljubljani,

vendar slike — kakor vse kaže — ni izdelal. Posamezne slike je izdelal še za uršulinski samostan v Ljubljani, za samostan istega reda v Škofji Loki in za frančiškanski samostan v Zagrebu. Viri nam poročajo še — čeprav slike niso več ohranjene — o poslikavi kupole cerkve na Dobrovi pri Ljubljani. Ohranjena so dela v cerkvi sv. Petra v Dobravljah pri Ajdovščini (ves presbiterij, tri stropne freske in ena na desni steni). Te je restauriral oktobra in novembra 1954 slikar Izidor Molč iz Ljubljane. So pa Cebajev tudi oljne slike v tej cerkvi, in sicer Sv. Apolonije in Sv. Kozma in Damijana, vse iz 1768. Dalje dela v naslednjih krajih: na gradu Bistra in Smlednik, na Rudniku, v Stanežičah, v Zgornjem Kašlju, v Grobljah, v Dvorju pri Cerkljah, v Vrhpolju, na Taboru pri Ihanu, v Lokavcu, na Verdu, na Planini pri Rakeku, v Cerklci, na Sladki gori in v Letušu pri Braslovčah. Tako se nam kaže zares izredno veliko Cebajevovo delo, tako po količini kakor tudi kakovosti.

Ker se zdi verjetno, da se je izučil v Metzingerjevi delavnici, so si vsaj spočetka njune slike precej podobne, vendar sčasoma pridobiva Cebaj na svoji posebni izraznosti, tako da ga je moč danes že kar dobro ločiti od drugih baročnih mojstrov tega časa.

Cebajevske slike so za razliko od Metzingerjevih precej bolj vedre, manj je v njih patetike in manj ekstatike. Ker je Cebajev čas segel že v rokoko, ko je to v njegovem delu rahlo čutili, čeprav smemo trditi, da v rokokojsko maniro Cebaj ni nikoli zašel, prej je raje v njem sled klasicizma. Cebaj je ljudsko ubran, svoje postave mehko modelira, največkrat jih senči z zeleno barvo, tudi sicer močno ljubi sence, ki z njimi zakriva kar polovice posameznih delov figur. V Dobravljah, kjer menijo umetnostni zgodovinarji, da nam je zapustil pravcato galerijo svojih del, ga razkrivajo freske kot poznega iluzionista, ki se je v mnogočem naslonil na Jelovška, pač pa se pozna na slikah, kjer podaja v spodnjem delu slike kako pokrajinsko veduto (npr. v Dobravljah pod sliko sv. Apolonije je veduta Vipavskega Križa, otiškega pogorja in cerkve sv. Petra pred mejo) vpliv Metzingerja.

Cebaja, ki nam je zapustil tako veliko število del, medtem ko je bilo njegovo življenje sorazmerno kratko (umrl naj bi komaj 52 let star), bi morali res nekoliko bolje poznati. Toda, žal, so redki še tisti iz domače pokrajine, ki vedo zanj. S Kušo vred, ki je živel sto let pred njim, predstavlja Cebaj izredno lep in mogočen vzpon vipavskega človeka v likovnem svetu, razle ozko slovenskem, marveč tudi širše evropskem.

Marijan Brecelj